

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till Kommunstyrelsen

Datum:
2023-11-15

Diarienummer:
KSN-2023-02763

Handläggare:
Linda Nicklasson

Uppföljning av internkontrollplan 2023 och internkontrollplan 2024 för kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** godkänna uppföljning av internkontrollplan 2023 enligt bilaga 1,
2. **att** godkänna internkontrollplan 2024 enligt bilaga 2,
3. **att** uppdra till alla nämnder och bolagsstyrelser att inom ramen för sina internkontrollplaner 2024 genomföra kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informationstillgångar är inventerade enligt bilaga 4, samt
4. **att** uppdra till alla nämnder och bolagsstyrelser att inom ramen för sina internkontrollplaner 2024 genomföra kontroll av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar i informationsförsörjningen är inventerat samt att nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade enligt bilaga 4.

Ärendet

Kommunstyrelsens internkontrollplan syftar till att skapa en ändamålsenlig och effektiv verksamhet, tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten samt att följa tillämpliga lagar, föreskrifter, policyer och riktlinjer.

Granskningen av internkontrollplan 2023 är genomförd med någon anmärkning avseende 17 av 32 kontrollmoment, vilka redovisas med förslag på åtgärder. Internkontrollplan 2024 beskriver vad som behöver göras utifrån viktiga risker som framkommit i förvaltningarnas och nämndens riskanalys. Kommunstyrelsen har även formulerat obligatoriska kontrollmoment inom två prioriterade områden för samtliga nämnder och bolagsstyrelser att hantera i sina internkontrollplaner 2024.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen.

Föredragning

Uppföljning av internkontrollplan 2023

Kommunstyrelsen beslutade i december 2022 om plan för internkontroll för 2023 för den egna verksamheten. Internkontrollplanen för 2023 belyser bland annat kompetensförsörjning, informationssäkerhet, krisberedskap, återsökning av statsbidrag, diarieföring, leverantörstrohet, exploatering och oegentligheter.

Granskningen är genomförd med anmärkning avseende fyra av 32 kontrollmoment. Ett kontrollmoment visar på att runt 30 procent av exploateringsprojekten saknar dokumenterad riskanalys i avsett projektstödverktyg, vilket ändå är en förbättring sen förra året. Ett annat kontrollmoment visar på att det finns behov av att tydliggöra verksamhetens egen beredskap och planering för avbrott och störningar i relation till IT-verksamhetens egen avbrottshantering. Det tredje visar på att under det senaste året har antalet öppna ärenden för kommunstyrelsens ökat. Den fjärde kontrollen som genomfördes med anmärkning var kring brister i kommunens arbete med informationssäkerhet som riskerar försvåra digitaliseringen. Tretton kontrollmoment har genomförts med mindre anmärkning. Identifierade brister och åtgärder för att förbättra hanteringen framöver redovisas i bilaga 1.

I två fall har granskning ej genomförts. Att kvalitetssäkring görs av alla exploateringsprojekt har inte kontrollerats men kommer att genomföras under 2024 och redovisas per april 2024. Uppföljning och analys utifrån kön kommer också ske under 2024.

Internkontrollplan 2024

Internkontrollarbetet består av riskanalys, upprättande av internkontrollplaner, uppföljning och utvärdering. Under perioden maj till augusti har förvaltningarna och kommunstyrelsen genomfört riskanalys. Internkontrollplanen för 2024, bilaga 2, beskriver kontrollåtgärder utifrån de prioriterade risker som framkom i riskanalysen, bilaga 3. Identifierade risker omhändertas i internkontrollplan, kommunstyrelsens verksamhetsplan eller i löpande arbete.

2024 års internkontrollplan omfattar bland annat kontroll av processer och rutiner avseende synpunktshantering, klimatanpassning, lönehantering, informationshantering, informationssäkerhet, återsökning av statsbidrag, bokföring, diarieföring, upphandling, exploatering, lokalförsörjning, förebyggande av otillbörlig påverkan samt könsuppdelad individdata. Internkontrollplanen innehåller även en analys och utvärdering av kommunstyrelsens system och rutiner för intern kontroll.

Uppföljning av internkontrollplanen görs enligt beskriven frekvens och metod kopplat till respektive kontrollmoment. Resultat av genomförd granskning utifrån kontrollmoment i internkontrollplanen redovisas till kommunstyrelsen.

Delar av verksamheten inom gemensam service är av mer operativ karaktär än kommunstyrelsens övriga verksamhet och följs upp genom en separat internkontrollplan som hanteras inom utskottet för gemensam service.

Obligatoriska kontrollmoment 2024

Kommunstyrelsen tog inför 2022 fram obligatoriska kontrollmoment inom områdena informationshantering och informationssäkerhet för samtliga nämnder och bolagsstyrelser att hantera i sina respektive internkontrollplaner, bilaga 4. Dessa kontroller kvarstår under 2024.

Ekonomiska konsekvenser

Internkontrollarbetet genomförs inom ramen för kommunstyrelsens budget för 2024.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 15 november 2023
- Bilaga 1 Uppföljning av internkontrollplan 2023
- Bilaga 2 Internkontrollplan 2024
- Bilaga 3 Riskanalys internkontrollplan 2024
- Bilaga 4 Obligatoriska kontrollmoment 2024

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Nämnd/bolagsstyrelse
Rapport

Datum:
2023-12 -13

Diarienummer:
KSN-2023-02763

Handläggare:
Linda Nicklasson

Version/DokumentID:

Avrapportering av internkontrollplan för 2023 Kommunstyrelsen

Innehåll

Arbetet med intern kontroll under året	3
Sammanfattning av granskningar	4
Fördjupad redovisning av kontrollmoment.....	20
1. Brister i informationssäkerhet.....	20
2. Kompetensplanering bristyrken	21
3. Synpunktshantering.....	21
4. KS: Avbrott i informationsförsörjningen	22
5. KS: Avtalsenlig fakturering.....	25
6. KS: Registrering i diariet	25
7. Åtgärder för klimatanpassning.....	25
8. Informationshantering	27
9. Löneutbetalningar	28
10. Otillbörlig påverkan.....	29
11. Uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.....	29
12. Regler för mutor, jäv och representation	31
13. KS: Öppna ärenden.....	33
14. Utveckling av kommunens krisberedskap	33
15. Efterlevnad av upphandlingslagstiftning.....	36
16.1 Sökning av statsbidrag.....	37
16.2 Återsökning av momsersättning.....	38
17.1 Granskning av leverantörsfakturor.....	39
17.2 Granskning av verifikatens kvalitet	39
17.3 Periodisering av kundfakturering	40
17.4 Inventering av anläggningsregister	40
18. Regler för mutor, jäv och representation	41
19. Uppföljning och analys utifrån kön	41
20. KS: Riskanalyser i samhällsbyggnadsprojekt	42
21. KS: Arbetssituation och negativ stress	43
22. KS: Hantering av viktig information.....	44
23.1 KS Osäkerhet i underlag för lokalförsörjningsplaner	45
23.2 KS Osäkerhet i underlag för lokalförsörjningsplaner	46
24.1 KS Försenade eller fördyrade byggprojekt	46
24.2 KS Försenade eller fördyrade byggprojekt	47
25. KS Kunskap om delegationsordning.....	48
26. KS Kvalitetssäkring av exploateringsprojekt.....	49

Arbetet med intern kontroll under året

Staber och avdelningar säkerställer en god intern kontroll inom det egna ansvarsområdet genom olika ordning- och redskapande åtgärder som utförs i det dagliga arbetet. Utifrån verksamhetsnära riskanalys identifierar staber och avdelningar årligen risker som behöver följas upp i internkontrollplanen. Risker kan även hanteras genom riskåtgärder i verksamhetsplanen eller i det löpande arbetet.

De förtroendevalda i kommunstyrelsen har under 2023 deltagit i arbetet med att identifiera och analysera risker. Kommunstyrelsen gav då även sin syn på vilka risker som ska prioriteras i den fortsatta beredningen av verksamhets- och internkontrollplanerna. När kommunstyrelsen beslutar om internkontrollplanen beslutar den också om vilka risker som ska prioriteras för åtgärd.

Det finns rutiner för arbetet med intern kontroll på kommunledningskontoret och inom stadsbyggnadsförvaltningen som styr arbetet i verksamheten. I rutinerna tydliggörs förutsättningar och process för arbetet med intern kontroll på förvaltningarna. De beskriver roller och ansvarsfördelning för de olika funktioner som är delaktiga i arbetet.

Kommunstyrelsens arbete utifrån det kommunövergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll inom kommunorganisationen beskrivs i kommunens årsredovisning.

Sammanfattning av granskningar

Inom Kommunstyrelsens internkontrollplan så finns de kontrollmoment som är kommunövergripande där kommunstyrelsen har ett normativt ansvar samt kontrollmoment för kommunstyrelsen som egen nämnd.

Tabell 1. Granskningar som rapporteras per april.

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
1	Brister i kommunens arbete med informationssäkerhet gör att digitaliseringen försvåras och informationen inte ges tillräckligt skydd.	Kontroll av att arbetet med årshjulet för IT-säkerhet genomförs.	Alla enhetschefer inom Stab IT redovisar status på årshjulets aktiviteter inom respektive enhet. Ett syfte med årshjulet för IT-säkerhet är att kunna genomföra säkra IT-leveranser baserat på en god kännedom om de verksamheter som ska stödjas men utan att vara beroende av deras aktiva deltagande.	Granskningen är genomförd med anmärkning. Bedömningen baseras på att uppföljningen av arbetet inte skett.	Kontrollera att uppföljningen av årshjulet genomförs. Kontrollen kommer ske kvartalsvis under 2023.

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
2	Om kommunen inte har en långsiktig kompetensplanering för bristyrken finns risk för att kommunen inte kan försörja organisationen med den kompetens som behövs. Det leder till sämre kvalitet och leveransförmåga i verksamheten.	Kontroll av att förvaltningarna har identifierat eventuella bristyrken i samband verksamhets- och kompetensförsörjningsplanering.	Kontroll av att förvaltningarna dokumenterat vilka kompetenser som är i obalans eller kraftig obalans.	Granskningen är genomförd utan anmärkning	Inga åtgärder föreslås.
3	Om kommunen inte underlättar för medborgare att lämna synpunkter, ta kontakt med politiker eller involverar dem i politiska beslut blir det svårt för medborgare att påverka samhällsutvecklingen. Det leder till att kommunen går miste om underlag för verksamhetsförbättring och att förtroendet för kommunen och för demokratin påverkas negativt.	Kontroll att nämnderna har ett ändamålsenligt system och rutiner för samtliga ärendetyper i enlighet med Riktlinje för synpunktshantering, felanmälan, avvikelser och servicemätning.	Fråga till nämnder i samband med årsbokslut.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Det saknas i vissa fall systematiska arbetssätt kopplat till synpunktshandlingen och det finns ett behov av att vidareutveckla arbetsprocesser.	Fortsatt arbete med att ta fram stöd till nämnder och bolag för ett mer systematiskt synpunktshandlingsarbete. Ta fram en rutin för hantering av synpunkter rörande kommunledningskontorets verksamhet. Fortsatt utbildning. Åtgärderna ska genomföras 2023-2024.

Kontrollmoment inom kommunstyrelsens egen verksamhet					
4	KS: Nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är okända eller oprövade vilket gör att ett avbrott i informationsförsörjningen medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet.	Obligatoriskt kontrollmoment: Kontroll av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar är inventerat. Nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade.	Kontrollera att det finns ett dokumenterat underlag (från t.ex. riskanalys, kontinuitetsshantering) som beskriver behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar. Kontrollera att rutiner och planer är testade och utvärderade.	Granskningen är genomförd med anmärkning. Endast 9 av 17 verksamheter svarade. Det finns behov av att tydliggöra verksamhetens egen beredskap och planering för avbrott och störningar i relation till IT-verksamhetens egen avbrottshantering.	Vidareutveckling av ett metodstöd med mognadsmätning för verksamheternas arbete med informationssäkerhet. Utveckla samverkan inom KLK i frågor kring informationssäkerhet och civil beredskap Utbilda ledningsgrupp i informationssäkerhet Utveckla ett mer koordinerat och sammanhållet arbete kring riskhantering med en aktiv uppföljning av risker inom kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen.
5	KS: Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter.	Kontroll av att fakturering från konsulter inte avviker från avtal inom mark- och exploateringsverksamheten.	Stickprov. Granskning av att innehållet i fakturerade tjänster överensstämmer med upphandlade tjänster.	Granskningen är genomförd utan anmärkning.	Inga åtgärder föreslås utöver att fortsatt säkra att rutiner följs avseende styrning och introduktion av konsulter och granskning i fakturaflödet.

6	KS: Det går inte att hitta handlingar och följa ett ärende vilket försvårar för insyn och eget arbete.	Kontroll av att KS handlingar registreras enligt regelverket och är sökbara.	Stickprov om cirka 30 handlingar. Kontroll av handlingar på webben. Undersöka om det finns något som är sekretessbelagt i namnet, personuppgifter utifrån GDPR i namnet, obegripligt eller otillräckligt som namn och om det överensstämmer med innehåll.	Granskningen är genomförd utan anmärkning.	Inga åtgärder föreslås.
---	--	--	---	--	-------------------------

Tabell 2. Granskningar som rapporteras per augusti.

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
7	Till följd av tilltagande miljö- och klimatförändringar ökar risken för bland annat extrem nederbörd, översvämningar och värmeböljor. Om kommunens verksamheter inte klimatanpassas i tillräcklig omfattning kan det leda till att verksamheter slås ut och att förtroendet för kommunen påverkas negativt.	Kontroll av att nämnder och bolag har analyserat risker och vidtagit åtgärder för att hantera ett förändrat klimat.	Enkät om kännedom och hantering av klimatförändringar.	Bedömningen är att internkontrollmomentet har genomförts med mindre anmärkning. Resultatet visar att nämnderna och bolagen har kännedom om riskerna med ett förändrat klimat för deras specifika verksamheter, men att frågan har olika hög prioritet i planering av verksamheten.	Åtgärder för att öka kunskapen om hantering av klimatförändring pågår. Till exempel ska en starkare regional samverkan utvecklas och en kommunövergripande klimat- och sårbarhetsanalys håller på att tas fram. Slutdatum 2025.
8	Om det finns brister i organisation, strukturer och rutiner finns risk för att kommunens informationshantering blir ineffektiv och komplex. Det försvårar digitaliseringen och öppnar upp för nya typer av informations säkerhetsbrister.	Kontroll av att utveckling av informationshantering kopplat till digitalisering sker på ett systematiskt och kvalitetssäkrat sätt.	Kontroll att systemöversikten/systemkartan är kvalitetssäkrad och anger beroenden och integrationer.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Det finns fortsatt ett utvecklingsbehov inom området.	Arbete pågår med att genomföra de åtgärder som presenterades av förstudiearbetet som genomfördes under 2020.

9	Brister i kunskap, rutiner och system leder till att felaktiga löner ibland betalas ut. Det leder till minskat förtroende för kommunen som arbetsgivare och medför kostnader för merarbete.	Kontroll av att rutiner finns för att säkerställa att felaktiga registreringar och felaktiga löneutbetalningar inte ökar.	Mätning och analys av inkomna korrigeringsärenden som beror på kunskapsbrist i hanteringen av lönesystemet eller på felaktiga arbetssätt i löneprocessen. Mätning sker halvårsvis och analys månadsvis.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Analysen av korrigeringsärenden och skulder visar att felen till största del beror på organisatoriska problem och bristande kunskap. Antal skulder har ökat något.	Kompetenshöjande insatser och utbildningar inom löneprocessen sker kontinuerligt. Arbete pågår för att förenkla åtkomsten till Heroma Självservice för alla medarbetare genom teknisk lösning. Eventuellt kan kommande Saas lösning för Heroma lösa problemet, vilken införs i september 2023.
10	Förtroendevalda och tjänstemän utsätts för hot och påtryckningar som leder till att verksamheten påverkas och att odemokratiska beslut fattas. Kommunen kan även utsättas för påverkanskampanjer som påverkar förtroendet för kommunen.	Säkerställa att det finns tillräcklig kunskap om risken för otillbörlig påverkan genom hot, påtryckningar eller påverkanskampanjer och hur det ska hanteras i verksamheten.	Kunskapshöjande insatser genom information och utbildningar till kommunens förtroendevalda och chefer om risken för otillbörlig påverkan och hur det ska hanteras.	Granskning är genomförd med mindre anmärkning. Resultatet visar att medarbetare inom socialförvaltningen är särskilt utsatta och därav har insatser prioriterats.	Under oktober 2023 kommer en kunskapshöjande kommunövergripande föreläsning hållas tillsammans med Nationella Korruptionsgruppen på NOA och Åklagarmyndighetens riksenhet mot korruption.
11	Brister i strukturer, avgränsningar och rutiner för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet leder till att kommunen inte når de effekter som förväntas i verksamheten.	Kontroll av att det finns tydliga strukturer, avgränsningar och rutiner för arbetet med kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.	Uppföljning av att de åtgärder som kommunrevisionen har rekommenderat för kommunstyrelsens styrning och uppsikt av arbetet har genomförts.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. I nämndernas uppföljningsplaner som är en del av verksamhetsplanen har endast hälften skrivit om sitt arbete med privata utförare.	Det ska framgå i mallen för verksamhetsplanering att de som har egna utförare ska beskriva detta i verksamhetsplanen eller i separat uppföljningsplan kommande år.

12	Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter.	Kontroll av kunskap hos kommunens politiker och tjänstemän om regler för mutor och jäv respektive representation.	Enkät om kunskap om mutor och jäv respektive representation.	Granskning är genomförd med mindre anmärkning. Resultatet visar att kunskapen bland såväl förtroendevalda som medarbetare om regelverken är hög.	Under kommande mandatperiod kommer nya utbildningsinsatser att genomföras, i första hand för att fånga upp nya ledamöter samt nya ersättare och suppleanter i nämnder och styrelser. Digitala utbildningar kommer att läggas upp i Lärportalen.
Kontrollmoment inom kommunstyrelsens egen verksamhet					
13	KS: Det går inte att hitta handlingar och följa ett ärende vilket försvårar för insyn och eget arbete.	Kontroll av att KS ärenden inte ligger öppna för länge och ökar i mängd.	Uppföljning och analys av hur andelen öppna ärenden utvecklas över tid.	Granskningen är genomförd med anmärkning. Antalet öppna ärenden för kommunstyrelsens har ökat under det senaste året.	Aktivt arbeta för att avsluta ärenden som pågår. Säkerställa att gällande rutiner för hur ärenden avslutas är implementerade. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2024.

Tabell 3. Granskningar som rapporteras per december.

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
14	Om kommunens krisberedskap inte tar tillräcklig hänsyn till möjlig komplexitet, behov av uthållighet och beroenden till andra aktörer i en framtida kris, finns risk för brister i krishanteringen. Det kan leda till ökad risk för olyckor och påverka förtroendet för kommunen negativt.	Kontroll av att kommunens krisberedskap utvecklas i samverkan med övriga berörda aktörer i samhället och tar hänsyn till olika scenarios i tid och komplexitet.	Uppföljning av hur arbetet med krisberedskap inom kommunens förvaltningar och bolag utvecklas i samverkan med andra utifrån gällande styrningar och genom lärdomar av hantering av händelser och efter övningar. Enkät till förvaltningar och bolag. Uppföljning av indikatorer, samverkan och omvärldsbevakning inom området.	Granskning är genomförd utan anmärkning.	Kommunstyrelsen ska stötta nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med: <ul style="list-style-type: none"> • Risk och sårbarhetsanalys • Kontinuitetshandling • Civilt försvar • Utbildning och övning
15	Brister i genomförandet av upphandling och inköp kan medföra att kommunen tvingas betala skadestånd eller upphandlingsskadeavgift. Det kan även leda till att kommunen får	Kontroll av att lagen om offentlig upphandling (LOU) följs och att inköp sker enligt gällande avtal.	Uppföljning av indikatorer för leverantörstrohet samt antal leverantörer som köps av över direktupphandlingsgränsen där avtal saknas och upphandling uteblir. Stickprovskontroller av fakturor på befintliga avtal för att kontrollera att fakturerade priser stämmer med avtal.	Granskningen är gjord med mindre anmärkning. Stickprovskontroller på fakturor från avtalsleverantörer påvisar inte stora brister. Däremot har de större revisionerna som genomförts visat att inte beställningar sker på det sätt som avtalen är konstruerade.	Fortsatt utveckling av e-handel. Under november 2023 kommer en ny funktion lanseras för att verksamheterna ska kunna göra förnyad konkurrensutsättning i systemet.

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd med slutdatum
	färre anbud eller sämre priser och tappar förtroende.		Antal anslutna leverantörsavtal i e-handelssystemet samt totalt inköpsvärde per år.		
16	Kommunen kan gå miste om statliga medel.	Kontroll av att kommunens nämnder identifierar, utvärderar och söker de statsbidrag som ligger i linje med kommunens mål.	Uppföljning av erhållna statsbidrag inom olika verksamhetsområden i Uppsala kommun. Jämförelse med motsvarande summor i andra jämförbara kommuner. Analys av identifierade differenser.	Granskningen är genomförd utan anmärkning.	Inga åtgärder föreslås.
		Kontroll av att momsersättning inom icke momspliktig social omsorg, utbildning och särskilt boende återsöks.	Uppföljning av all återsökningsbar moms som ej fångats i ursprunglig fakturahantering.	Granskningen är genomförd utan anmärkning.	Grundkurs i moms samt kurs avseende byggmoms (omvänd skattskyldighet) finns för alla medarbetare i kommunen

17	På grund av slarv eller oegentligheter blir kommunen av med pengar eller får en missvisande bokföring. Detta leder även till lägre förtroende för kommunen.	Kontroll av att granskningen av leverantörsfakturor i ekonomisystemet fungerar.	Alla leverantörsfakturor över 200 000 kronor kontrolleras efter slutattest, om periodisering eller aktivering borde ske. Stickprov genomförs för att verifiera att kontrollsteget fungerar.	Granskning är genomförd utan anmärkning.	Inga åtgärder föreslås och kontrollmomentet kommer pausas under två år.
		Kontroll av att verifikatens kvalitet är tillräcklig.	Verifikationer ska innehålla tillräcklig information för att uppfylla lagkrav och vara lätta att förstå. Stickprov genomförs för att verifiera att verifikatens kvalitet är tillräcklig.	Granskning är genomförd utan anmärkning.	En vägledning över dokumentation i huvudboken har tagits fram och ska implementeras.
		Kontroll av att kundfakturering sker med korrekt periodisering av intäkter.	Stickprov av fakturor över 200 000 kronor för att kontrollera att periodisering korrekt.	Granskning är genomförd utan anmärkning.	Inga åtgärder föreslås och kontrollmomentet kommer pausas under två år.
		Kontroll av att nämndernas anläggningsregister är inventerade och uppdaterade.	Kontroll att samtliga nämnders inventeringsprotokoll inkommit. Stickprov att regler för aktivering efterlevts: 1) aktiverbar utgift 2) rätt åsatt ekonomisk livslängd	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning då den nya rutinen inte fungerat fullt ut.	Inför 2023 förtydligades mailutskick kring ansvar för inventering och inventeringsintyg. Redovisningsenheten förbättrar sin uppföljning av inventeringen genom att en huvudansvarig har utsetts.

18	Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter.	Kontroll av att granskningen av representationsfakturer i ekonomisystemet fungerar.	Samtliga representationsfakturer kontrolleras efter slutattest, avseende att syfte och deltagare angivits, att policy efterlevts samt att eventuellt program bifogats. Stickprov genomförs för att verifiera att kontrollen fungerar.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning då ett fåtal fakturer inte var kontrollerade på rätt sätt.	Fortsätta utveckla lathundar samt ha återkommande möten med kontrollstegsgruppen där diskussioner och exempel tas upp.
19	Bristfällig uppföljning och analys av processer, rutiner och resultat av verksamheten utifrån kön leder till risk för att könsdiskriminerande tillämpningar och beslut, som motverkar jämställdhet, inte upptäcks och åtgärdas.	Kontroll av att nämnder och bolag följer upp, analyserar och redovisar a) sina verksamhetsresultat utifrån befintlig könsuppdelad individdata, eller b) hur jämställdhet beaktas i relevanta processer och rutiner i verksamheten.	Fråga till nämnder och bolag i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti.	Granskningen är inte genomförd men kommer att göras under 2024.	
Kontrollmoment inom kommunstyrelsens egen verksamhet					
20	KS: Brister i hanteringen av risker i samhällsbyggnadsprojekten kan leda till ökade kostnader och	Kontroll av att riskanalyser genomförs i projekten i enlighet med processen för samhällsbyggnadsprojekt.	Stickprov av projekt. Uppföljning av dokumentation av genomförda riskanalyser.	Granskningen är genomförd med anmärkning. Antalet exploateringsprojekt som saknar en riskanalys i Antura har efter vidtagna åtgärder minskat från 47 %	En arbetsgrupp har bildats i syfte att stärka och påskynda vidareutvecklingen av nya arbetssätt kopplat till Antura. De ska

	att målen för projekten inte nås.			till drygt 30 % medan de projekt som har riskanalyser som inte har justerats sedan 2021 och 2020 har minskat från 27 % till 16 %.	också vidareutveckla rutinen för riskdokumentation i Antura.
21	KS: Negativ stress till följd av hög arbetsbelastning.	Kontroll av att arbetsbelastningen inte orsakar negativ stress inom kommunstyrelsens förvaltningar.	Analys av utvalda nyckeltal.	Granskningen är genomförd utan anmärkning.	Förvaltningarna arbetar kontinuerligt med att följa upp, föra dialoger, och agera i tid på signaler rörande ohälsosam arbetsbelastning.
22	KS: Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen.	Obligatoriskt kontrollmoment: Kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informationstillgångar är inventerade.	Kontrollera att delegations- och arbetsordning uttrycker ett mandat och ansvar som stödjer en ändamålsenlig informationshantering. Kontrollera att informationstillgångarna är inventerade.	Rapportering bygger vidare på tidigare rapportering och redogör för aktuellt läge och det fortsatta arbetet med åtgärder. Under 2024 ligger fokus dels på att utforma, etablera och bemanna en samordnande funktion som ska kunna stötta verksamheten i sitt införande och i det löpande arbetet. Dels på att tydliggöra vilka resurser som ska utföra nödvändiga aktiviteter kopplade till att efterleva krav i ramverket.	För att stärka kommunstyrelsens ansvar inom dataskydd/GDPR har en rekrytering påbörjats av en dataskyddsstrateg med uppgift att hålla ihop arbetet i sin helhet. Kontrollmomentet bibehålls i internkontrollplan för 2024 men kontrollmetoden ses över.

23	<p>KS: Flera orsaker så som diskrepansen mellan planeringstakt för bostäder och befolkningsprognosen , ändringar i förutsättningar och/eller miss av kommunikation i kommunkoncernen samt intresse och möjlighet att kommunicera med privata aktörer utifrån LOU kan leda till en risk för felplanering i lokalförsörjningen. Det kan resultera i att kärnverksamheten påverkas och medborgare negativt utifrån tillgång. Vid överkapacitet riskerar kommunen vakanskostnader.</p>	<p>Kontroll av att osäkerheter i planeringsunderlag (befolkningsprognos) för lokalförsörjningen tydliggörs samt att process finns för att anpassa lokalförsörjningsplanerna till förändrade förutsättningar.</p>	<p>Analys av osäkerheter och avvikelser i planeringsunderlag (befolkningsprognos) samt utvärdering och utveckling av processen för lokalförsörjningsplanering för att hantera förändrade förutsättningar.</p>	<p>Granskningen är gjord med mindre anmärkning. Bättre underlag behövs fortfarande för mer träffsäkra prognoser.</p>	<p>Justering kommer göras av nyckeltal för nybyggnation och implementeras i stadsbyggnadsprojekt framöver. Uppdatering av modellen görs under Q4 2023.</p>
		<p>Etablera en metod för att säkra att staben utvecklas i takt med övriga delar av kommunen som arbetar med utvecklingen av staden.</p>	<p>Underhåll av kompetensförsörjningsplan och verksamhetsanalys</p>	<p>Granskning är gjord utan anmärkning.</p>	<p>Dialog med Stadsbyggnadsförvaltningen om projektportföljen, dess prioriteringar samt bemanningen för stadsbyggnadsprocessen. Detta ska sättas i relation till lokalförsörjningsprocessen så de båda processerna går i takt.</p>

24	KS: Risk finns att kommunens byggprojekt blir försenade eller fördröjda av olika anledningar såsom begränsad marktillgång eller svåra markförhållanden, överprövningar av tilldelningsbeslut och myndighetsbeslut,	Kontroll av att processen för bostads- och lokalförsörjning utvecklas för att analysera och hantera olika behov och förutsättningar i projekten.	Uppföljning av hur behovet av mark för bostads- och lokalförsörjningsprojekt tillgodoses. Erfarenhetsåterkoppling vid tilldelnings- och myndighetsbeslut. Analys av ekonomiska konsekvenser samt utveckling av schabloner. Analys och utvärdering av val av anskaffningsmetod och genomförda upphandlingar.	Granskning är genomförd med mindre anmärkning. Det finns behov av att se över och skaffa gemensamma ytschabloner mellan fastighetsstaben, stadsbyggnadsförvaltningen och Skolfastigheter AB för planering i tidiga skeden.	Fortsatt behov av att utveckla strukturer finns, framför allt för särskilda bostäder. Fastighetsstaben och mark och exploatering tar tillsammans fram förslag på utvecklingsområden under Q4 2023. Uppdrag startat om översyn av ytschabloner, klart Q1 2024.
----	--	--	---	--	---

	<p>materialbrist, ökade materialpriser, osäkerhet kring rutiner och långa ledtider vid upphandling av externa aktörer, förändrade krav på redan planerade förskolor samt höga hållbarhetskrav. Det kan få stora konsekvenser för kommunens verksamhet och ekonomi då exempelvis lokalhyror riskerar att stiga.</p>	<p>Analys och utvärdering av förseningar projekt.</p>	<p>Kartläggning av förseningar projekt som belyser orsak.</p>	<p>Granskning är gjord utan anmärkning.</p>	<p>Fastighetsstaben har etablerat en styrgrupp för projekt till vilken avvikelser i projekt utifrån tid, ekonomi och kvalité ska rapporteras. En särskild grupp med stabsövergripande kompetens ska säkerställa framdrift av LSS-projekt. Regelbundna projektavstämningar med de kommunala bolagen för att säkerställa framdrift.</p>
--	--	---	---	---	---

25	KS: Bristande kunskap om delegationsordning eller andra omständigheter leder till att tjänsteperson utan mandat beslutar i ett ärende vilket innebär att beslutet är ogiltigt eller att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd i rätt tid eller inte alls och därmed inte blir kända för nämnden. Det leder till bristande rättssäkerhet samt förtroendeskada.	Kontroll att beslut fattas inom ramen för gällande delegationsordning. 1. Att beslut fattas av utsedd delegat. 2. Att delegationsbeslut anmäls till nämnd inom skälig tid.	För varje tertial slumpas stickprov fram ur diariet. Stickproven ska gälla ärendetyper där det finns beslut som fattas på delegation. De valda besluten jämförs mot delegationslistor.	Granskning är gjord med mindre anmärkning. Sju anmälda delegationsbeslut identifierades som felaktiga. Fyra av dessa hänvisade till felaktigt delegationsnummer och tre delegationsbeslut var anmälda med felaktigt delegationsnummer.	Kunskapshöjande arbete om delegationsbeslut och hur registrering ska ske i systemet för delegater planeras till 2024. Tydligare information om att delegationsordningen har uppdaterats.
26	Exploateringsintäkter matchas inte mot kommande avskrivningskostnader och utbyggnadskostnader kan inte verifieras.	Kontroll av att kvalitetssäkring görs av samtliga exploateringsprojekt.	Uppföljning genom stickprov av ett antal projekt som rapporterats som kvalitetssäkrade. Uppföljning av formen för den tertialvisa ekonomiska uppföljningen av samtliga projekt.	Granskningen kommer att genomföras under 2024 och redovisas per april 2024. En kvalitetssäkring med fokus på kostnadskontroll och riskminimering har gjorts i ledningsgruppen utan anmärkning.	

Fördjupad redovisning av kontrollmoment

1. Brister i informationssäkerhet

Om det finns brister i kommunens arbete med informationssäkerhet finns risk för att digitaliseringen försvåras och informationen inte ges tillräckligt skydd. Kontroll har gjorts av att arbetet med årshjulet för IT-säkerhet genomförs.

Genomförd kontroll

Alla enhetschefer inom Stab IT redovisar status på årshjulets aktiviteter (säkerhetsklassning av information, riskhantering, återställningsplaner, uppföljning av åtkomst samt utbildningsplan) inom respektive enhet. Ett syfte med årshjulet för IT-säkerhet är att kunna genomföra säkra IT-leveranser baserat på en god kännedom om de verksamheter som ska stödjas men utan att vara beroende av deras aktiva deltagande.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med anmärkning.

Under hösten 2021 utvecklades årshjulet för IT-säkerhet, en systematisk uppföljning av fem olika perspektiv inom IT-leveransen för att säkerställa rätt nivå av säkerhet. Perspektiven handlar om informationssäkerhetsklassning, riskhantering, åtkomststyrning, återställningsplaner samt utbildning av medarbetare inom IT. Med start 2022 valdes en handfull prioriterade IT-stöd per objekt ut för att omfattas av årshjulet i en första omgång. Prioriteringen utgick ifrån de IT-stöd som respektive IT-enhetschef ansvarar för. Bedömningen gjordes av respektive enhetschef baserat på kännedom om verksamhetens kritiska beroenden till IT-stöd.

Under hösten 2022 fördes en dialog i Stab IT:s ledningsgrupp om den bristande progressen i arbetet med årshjulet för IT-säkerhet. Kommunens Chief information officer (CIO) beslutade om en särskild redovisning från enhetscheferna den 30 mars 2023. Även om det under mötet framställdes som att arbetet har gått framåt så har det under året i övrigt inte genomförts någon uppföljning enligt den struktur som bestämdes i början av 2022.

En stor variation i progressen kan noteras mellan de olika objekten. Objektet pedagogiska system utmärker sig positivt. I andra objekt finns fortfarande en bild av att arbetet inte kan genomföras utan att verksamheterna själva deltar och tar initiativ. I samband med redovisningen 30 mars så beslutades om fortsatta kvartalsvisa redovisningar under 2023.

Bedömningen är att uppsatta mål för initiativet kan uppnås senare delen av 2023.

Åtgärder

Fokus ligger liksom tidigare på införande av årshjulet för IT-säkerhet. Kontroll kommer ske kvartalsvis att uppföljningen av årshjulet genomförs. Inga ytterligare åtgärder föreslås.

2. Kompetensplanering bristyrken

Om kommunen inte har en långsiktig kompetensplanering för bristyrken finns risk för att kommunen inte kan försörja organisationen med den kompetens som behövs. Det leder till sämre kvalitet och leveransförmåga i verksamheten. Kontroll har gjorts av att förvaltningarna har identifierat eventuella bristyrken i samband verksamhets- och kompetensförsörjningsplanering.

Genomförd kontroll

Genomgång av förvaltningarnas kompetensförsörjningsplaner för 2023. I överförmyndarförvaltningens och utbildningsförvaltningens kompetensförsörjningsplaner framgick inte hur det låg till med bristyrken. De fick därför kompletterande frågor. Båda nämnderna meddelade att de har god överblick och på anmodan kan ange vilka bristyrken som finns.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning.

Samtliga nämnder/förvaltningar har identifierat eventuella bristyrken.

Åtgärder

Inga åtgärder krävs.

3. Synpunktshantering

Om kommunen inte underlättar för medborgare att lämna synpunkter, ta kontakt med politiker eller involverar dem i politiska beslut blir det svårt för medborgare att påverka samhällsutvecklingen. Det leder till att kommunen går miste om underlag för verksamhetsförbättring och att förtroendet för kommunen och för demokratin påverkas negativt. Kontroll har gjorts av att nämnderna har ett ändamålsenligt system och rutiner för samtliga ärendetyper i enlighet med Riktlinje för synpunktshantering, felanmälan, avvikelser och servicemätning.

Genomförd kontroll

Kontrollen av nämndernas och bolagens systematiska synpunktshanteringsarbete genomfördes i samband med rapporteringen till årsredovisningen. Nedan frågor ställdes till nämnder i samband med årsbokslut:

- I vilken utsträckning har ni systematiska arbetssätt för att hantera synpunkter i enlighet med riktlinjen för synpunktshantering? 1. I hela verksamheten, förklara kort hur ni arbetar med detta. 2. I delar av verksamheten, förklara kort hur ni arbetar med detta

- Finns några hinder för att arbeta i linje med riktlinjen för synpunktshantering? Beskriv kort vad de består i.
- Vilka är de 3–5 viktigaste förbättringsområdena ni har identifierat utifrån inkomna synpunkter? Har ni planerat för eller vidtagit några större åtgärder utifrån dessa förbättringsområden?

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.

Det pågår arbete med synpunktshantering i alla nämnder och bolag inom kommunkoncernen. Arbetet sker i olika omfattning och i vissa fall saknas systematiska arbets sätt kopplat till synpunktshantering.

Flera av nämnderna har behov av att vidareutveckla sina arbetsprocesser för ökad systematik. För att kunna göra detta efterfrågas stöd kopplat till hantering och analys av synpunkter på en mer övergripande nivå samt till viss del resurser.

Det anses troligt att stöd, i någon form, behövs till vissa verksamheter för att de ska kunna genomföra en mer övergripande analys och hantering av inkomna synpunkter fel, avvikelser och idéer. En effekt av en mer systematisk hantering av synpunkter genererar en ökad delaktighet för både medborgare och medarbetare, vilket i sin tur kan leda till ökat förtroende för kommunens verksamheter och bättre service för de vi finns till för.

Primärt fångar verksamheterna in synpunkter i form av klagomål och felanmälan. Idéer och förbättringsförslag tas däremot upp mycket sparsamt. Det finns ett behov av att se över om aktuella styrdokument och arbets sätt behöver justeras och kompletteras för att på ett tydligare och bredare sätt fånga förbättringsförslag och idéer från både medarbetare och invånare.

Åtgärder

Under 2023 kommer kommunledningskontoret fortsätta att arbeta fram stöd till nämnder och bolag för ett mer systematiskt synpunktshanteringsarbete. Stöd till nämnder och bolag ges för att de ska kunna utveckla arbets sätt för analyser av hela underlaget av inkomna synpunkter och underlätta att ta det vidare in i arbetsprocesser, aggregera resultat, utbyta lärdomar med andra enheter och följa upp åtgärder. Ett digitalt stöd upphandlas under året. Till det ges utbildning, erfarenhetsutbyte och goda exempel från verksamheter som arbetar strukturerat med synpunktshantering.

Kommunledningskontoret kommer ta fram en rutin för hantering av synpunkter rörande den egna verksamheten. Förvaltningen kommer under 2023 - 2024 ha ett extra fokus på att implementera arbets sätt och digitalt system för arbetet.

4. KS: Avbrott i informationsförsörjningen

Nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är okända eller oprövade vilket gör att ett avbrott i informationsförsörjningen medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet. Kontroll har gjorts av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar är inventerat inom kommunstyrelsens förvaltningar. Nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade.

Genomförd kontroll

Enkät riktad till staber och avdelningar inom kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen med följande frågeställningar:

- Finns det ett dokumenterat underlag som beskriver behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar i er verksamhet?
- Har det inom er verksamhet diskuterats ett behov av underlag för hantering av avbrott och störningar?
- Har er verksamhet tagit fram rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar utifrån det uttryckta behovet?
- Är rutinerna och planerna för hantering av avbrott och störningar testade och utvärderade?
- Har du något ytterligare du vill delge som bidrar till att vi kan förbättra vår förmåga att hantera avbrott och störningar?

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med anmärkning.

Nio av de sjutton tillfrågade verksamheterna inkom med svar.

Sex av verksamheterna svarade ja på frågan om det finns ett dokumenterat underlag som beskriver behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar i den egna verksamheten. De tre verksamheter som svarade nej kunde dock svara ja på följdfrågan om det inom verksamheten diskuterats ett sådant behov men att det inte var dokumenterat.

Av de som svarade ja på första frågan kunde 5 av 6 svara ja på frågan om verksamheten tagit fram rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar utifrån det uttryckta behovet. Den verksamhet som svarade nej har dock rutiner och planer för vissa verksamhetskritiska processer men har behov av kompletteringar.

Slutligen kunde en verksamhet, måltidsservice, svara ja på frågan om att rutinerna och planerna för hantering av avbrott och störningar är testade och utvärderade vilket också visar på att man genomfört den plan som redovisades i samband med förra årets uppföljning av kontrollmomentet.

Då det föregående år kom in 17 svar så kan utfallet för 2023 med 9 svar sägas utgöra en vikande trend i hur frågeställningen prioriterats. Detta i sig kan vara skäl att granskningen genomförts med anmärkning.

Utifrån de inkomna fritextsvaren kan några observationer göras.

Det framgår, som förra året, ett behov av att ytterligare tydliggöra verksamhetens egen beredskap och planering för avbrott och störningar i relation till IT-verksamhetens egen avbrottshantering. Fokus inom IT-verksamheten ligger på att så fort som möjligt, och inom en högsta tolerabel tid som verksamheten avgör, återställa ett IT-stöd till normal drift. Verksamheterna behöver bedöma behovet av reservrutiner under den tid som IT-stödet är nere och gå över på till exempel manuell pappershantering. Här behöver också en bedömning göras av vilken uthållighet reservrutinerna kan ge. Vissa verksamheter förlitar sig i stor utsträckning på hög driftsäkerhet och kanske därmed inte tar tillräcklig höjd för den egna planeringen. Det kan betyda att arbetet helt behöver avbrytas under störningen, vilket för vissa kan vara acceptabelt under en kortare period men bli ohållbart på längre sikt.

Ur svaren kan också skönjas att resonemangen kring störningar och avbrott i första hand bygger att tillgängligheten återgår till det normala efter störningen. Ett perspektiv som lätt förbises är risken för dataförlust eller manipulation/ändring av data vilket kan få stor påverkan även för verksamheter som i det korta perspektivet inte drabbas så hårt av ett avbrott. Detta perspektiv uppmärksammades också av Kalix kommun i samband med den cyberattack de utsattes för i december 2021.

Beroendet till kontorsprogramvaror som Microsoft Office 365 (Teams, OneDrive, Sharepoint med flera.) lyfts också bland svaren och konsekvenserna av störningar och avbrott i dessa IT-tjänster kan behöva studeras ytterligare. Även om inga allmänna handlingar avses lagras i Microsoft Office 365 kan till exempel avsaknaden av backup av arbetsmaterial medföra stor påverkan på verksamheterna vid dataförlust.

Det efterfrågas ett mer samlat och koordinerat stöd från kommunledningskontoret till verksamheterna då det idag upplevs fragmenterat och spritt mellan staber och avdelningar. Det gäller exempelvis frågor om riskhantering, informationssäkerhet, informationsförvaltning, kontinuitetshantering, juridik och kommunikation. Även verksamheternas kompetensutveckling behöver utvecklas inom dessa områden.

I verksamhetsplanen för 2023 finns liksom för 2022 uppdrag och åtgärder som syftar till att skapa en förmåga till att arbeta analogt under avbrott och störningar.

Relaterat till fokusråd 4 och med anledning av Ryssland fullskaliga invasion av Ukraina tog kommunstyrelsen ett särskilt beslut våren 2022 som även omfattar förmågan till analogt arbete: ”Uppmana samtliga nämnder att höja beredskap och genomföra övningar i syfte att de verksamheter de ansvarar för ska stå väl rustade att arbeta analogt i händelse av att digitala funktioner slås ut.”

Rapporteringen visar på en variation i insikten kring problematiken och frågeställningen där vissa delar av KLK gör en direkt koppling till avsaknad av digitalt stöd och de reservrutiner som då behöver finnas och aktiveras medan andra svar inte verkar relatera till frågeställningen och där åtgärder skjuts på framtiden. Mycket fokus ligger i övrigt på krigsorganisation som i sig självt inte skapar en förmåga till analogt arbete. Inga av staberna eller avdelningarna har genomfört någon övning.

Även uppdrag 27 i mål och budget berör frågan om avbrott och störningar i digital teknik genom följande formulering: ”Beredskap krävs även för att kunna arbeta analogt när vardagens tillgängliga teknik inte längre fungerar.” Rapporteringen på detta uppdrag hanteras främst av avdelningen för Trygghet, säkerhet och beredskap och avser främst det gemensamma arbetet med civil beredskap och inte de enskilda verksamheternas egen förmåga till att upprätthålla sin respektive verksamhet under avbrott och störningar.

Åtgärder

Det behövs fortsatt vidareutveckling av ett metodstöd med mognadsmätning för verksamheternas arbete med informationssäkerhet. Utöver det behöver samverkan inom kommunledningskontoret i frågor om informationssäkerhet och civil beredskap utvecklas. Ledningsgrupper inom kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen behöver utbildas i frågor om informationssäkerhet. Det finns även behov av att utveckla ett mer koordinerat och sammanhållet arbete kring riskhantering med en aktiv uppföljning av risker inom kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen.

5. KS: Avtalsenlig fakturering

Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter. Kontroll har gjorts av att fakturering från konsulter inte avviker från avtal inom mark och exploateringsverksamheten.

Genomförd kontroll

Granskning av att innehållet i fakturerade tjänster överensstämmer med upphandlade tjänster. Stickprov är gjort på urval av transaktioner för perioden januari - december 2022.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkningar. Avrop av konsulttjänster av olika slag är omfattande inom stadsbyggnadsverksamheten och omfattar stora värden. Genomförd stickprovsgranskning visar inte på några brister.

Åtgärder

Granskningen föranleder inte någon åtgärd utöver att fortsatt säkra att rutiner följs avseende styrning och introduktion av konsulter och granskning i fakturaflödet. Detta säkrar att konsultavropen omfattar det som avtalats.

6. KS: Registrering i diariet

Bristar i diarieföring gör det svårt att hitta handlingar och arbetsmaterial. Det kan leda till svårigheter att hitta information bakåt i tiden vilket i sin tur kan leda till lagbrott, förtroendeskada och ineffektiv intern utveckling. Kontroll har gjorts av att kommunstyrelsens handlingar registreras enligt regelverket och är sökbara.

Genomförd kontroll

Ett stickprov har gjorts om 9 ärenden i webdiariet för diarieförda handlingar för kommunstyrelsen under dagarna 10 och 11 april 2023. Granskning har gjorts om det finns något som är sekretessbelagt i namnet, personuppgifter utifrån GDPR i namnet, obegripligt eller otillräckligt som namn, överensstämmande med innehåll.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Granskningen visar inte några avvikelser inom KSN vad gäller GDPR, tydlig ärenderubrik, sekretess eller annat.

Åtgärder

Ingen åtgärd planeras.

7. Åtgärder för klimatanpassning

Till följd av tilltagande miljö- och klimatförändringar ökar risken för bland annat extrem nederbörd, översvämningar och värmeböljor. Om kommunens verksamheter

inte klimatanpassas i tillräcklig omfattning kan det leda till att verksamheter slås ut och att förtroendet för kommunen påverkas negativt. Kontroll behöver utföras av nämnder och bolag där de har analyserat risker och vidtagit åtgärder för att hantera ett förändrat klimat.

Genomförd kontroll

Kontrollen har genomförts i enkätform och gått ut till samtliga nämnder och bolag. Frågorna som har ställts är:

- På vilket sätt har nämndens/bolagets verksamheter planerat för att hantera effekter av klimatförändringar? Skyfallsliknande regn, översvämningar, stormvindar, torka eller värmeböljor är ofta det som utmärker extremväder.
- Hur följer nämnden/bolaget upp genomförandet av planerade åtgärder? Inkluderas de i ordinarie verksamhetsplanering och uppföljning eller hanteras de på något annat sätt?
- Finns det delar av nämndens/bolagets verksamhet som har särskilda utmaningar eller är svårare att anpassa? Om ja, vilka verksamheter?
- Beskriv gärna om och i så fall vilket behov av stöd ni skulle behöva i arbetet med att hantera effekter av klimatförändringarna. Det kan till exempel vara stöd utifrån ett krisberedskapsperspektiv och/eller ett kunskaps/hållbarhetsperspektiv.

Resultat av kontroll

Resultatet visar att nämnderna och bolagen har god kännedom om vad riskerna med ett förändrat klimat skulle innebära för deras specifika verksamheter, men frågan har olika hög prioritet i planering av verksamheten.

Flera har lyft fram att IT och internet är sårbara delar för att verksamheterna ska kunna fungera vid kris. Även höga temperaturer ses som en särskild risk, vilket är något flera verksamheter har börjat hantera genom planerade rutiner såsom AC och naturlig skugga på gårdar. Skyfall och översvämning ses som en risk för de nämnder och bolag som har fastighetsbestånd. Underlag som visar på specifika risker relaterade till extremväder har tagits fram i samarbete mellan kommunledningskontoret och Uppsala vatten och avfall. Här ingår underlag för skyfallsliknande regn för utvalda tätorter och en analys av skyfallsrisker i staden på en översiktlig nivå, fördjupande översvämningsunderlag för Fyrisån och karteringar för områden med risk för värmebildning.

Åtgärder för att hantera klimatförändringarna har vidtagits av flera nämnder och bolag, i olika stor grad beroende på verksamhetsområde. Till exempel tas riskdatablad för samhällsviktiga verksamheter fram. En riktlinje om träd har lämnats över till politisk beredning för att öka kommunens krontäckning – något som kan sänka temperaturen i närområdet och därför är en positiv åtgärd vid värmeböljor.

Flera verksamheter arbetar med beredskap och kontinuitetsplaner för att möjliggöra drift av ordinarie verksamhet så långt som möjligt vid händelse av extremväder. Räddningsnämnden arbetar med att utbilda och öva personalen vid händelse av kris kopplat till extremväder. Uppsalahem har tagit fram en handlingsplan för klimatanpassning, som är inriktad på höga temperaturer och översvämning/skyfall med åtgärder framtagna för att stärka motståndskraften.

Flera nämnder och bolag visar på behovet av tydligare övergripande kommunal samordning och samverkan inom klimatanpassningsfrågan, både internt och externt. Det gäller både beredskap, planering och stöd i verksamhetsspecifika frågor. Till viss del har det arbetet påbörjats idag, till exempel arbetar Uppsalahem med andra fastighetsägare för att gemensamt hitta lösningar och byta erfarenheter kopplat till frågor gällande översvämning och värme. Behovet av kunskapshöjande insatser nämns också, framför allt gällande hållbarhetsperspektiv och kostnads-nyttoanalyser.

Uppdatering per årsbokslutet: Sen augustibokslutet har fördjupade frågor utvecklats till framtida kontrollmoment i internkontrollplanen gällande klimatanpassning, för att fånga en mer precis bild av kommunens arbete med klimatanpassning. Frågorna har mer detaljerat fokus på nämnderna och bolagens arbete med att identifiera och hantera risker kopplat till klimatförändringar. Detta för att kunna följa och mäta klimatanpassningsarbetet mer systematiskt.

Åtgärder

För att öka kännedomen om och hanteringen av klimatförändringar hos kommunens nämnder och bolag är fler åtgärder på gång för att öka kunskapen. Till exempel ska en starkare regional samverkan, med hänsyn till Länsstyrelsens handlingsplan, utvecklas, och en klimat- och sårbarhetsanalys ska tas fram, båda till 2025. Det har presenterats två indikatorer till mål och budget gällande nämnderna och bolagens riskanalys och åtgärdsarbete kopplat till klimatanpassning, och i år kommer arbetat utvecklas med ytterligare indikatorer och etappmål för att kunna mäta arbetet mer systematiskt.

Dessutom behöver en kommunövergripande samordning för att möta gemensamma utmaningar och verksamheternas behov utformas, ett arbete som kommer starta under hösten. Som åtgärd för att fånga en mer precis bild av kommunens arbete med klimatanpassning föreslås en fördjupning av frågorna i internkontrollmomentet gällande klimatanpassning, med mer detaljerat fokus på nämnderna och bolagens arbete med att identifiera och hantera risker kopplat till klimatförändringar. Frågorna kommer utvecklas i år, och vara en del av internkontrollmomentet framåt. I förslaget till Mål och budget 2024-2026 finns även ett uppdrag till alla nämnder och bolag om att utveckla det systematiska arbetet för att anpassa Uppsala till ett förändrat klimat.

8. Informationshantering

Om det finns brister i organisation, strukturer och rutiner finns risk för att kommunens informationshantering blir ineffektiv och komplex. Det försvårar digitaliseringen och öppnar för nya typer av informationssäkerhetsbrister.

Genomförd kontroll

Kontrollen har genomförts genom närvaro i relevanta utvecklingsinitiativ.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Det finns fortsatt ett utvecklingsbehov inom området. Arbeta pågår med att genomföra de åtgärder som presenterades av förstudiearbetet som genomfördes under 2020. Sedan föregående rapporteringstillfälle har flera positiva utvecklingar skett:

- Pilotinförande av Systematisk informationsförvaltning på Stadsbyggnadsförvaltningen har genomförts och viktiga lärdomar har erfarits, samlats in och sammanställts i rapport.
- Ett utkast på nytt arbetssätt för att arbeta med IH-plan (rutin med tillhörande processbeskrivning och processspecifikation) har tagits fram och genomgår just nu granskning inför beslut. Det nya arbetssättet förtydligar ansvarsfördelning mellan verksamhet, stadsarkiv och övriga stödfunktioner.
- Uppdraget Samordnat arbetssätt för systematisk informationsförvaltning, som bland annat syftar till att utreda ett samordnat arbetssätt med tillhörande verktygsstöd för informationsstyrning, har formats och startats upp.
- De målarkitekturer som tagits fram för Öppna data, Sakernas Internet och Analys- och beslutsstöd används i det fortsatta arbetet med etablering av IoT-plattform samt Data Management.
- Resultatet av förstudien har fångats upp på flera håll i kommunkoncernen och att det genomförs organisatoriska så väl som arbetsmässiga förändringar för att linjera med förstudiens tankegångar.

Åtgärder

Arbete fortlöper med att genomföra de rekommendationer som presenterades i förstudien.

9. Löneutbetalningar

Brister i kunskap, rutiner och system leder till att felaktiga löner ibland betalas ut. Det leder till minskat förtroende för kommunen som arbetsgivare och medför kostnader för merarbete.

Genomförd kontroll

Mätning och analys av inkomna korrigeringsärenden som beror på felaktiga arbetssätt har skett, både gällande typ av ärenden samt inom vilka enheter de har uppstått. Analys har även genomförts på uppkomna skulder.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning. Antalet korrigeringsärenden har minskat något. Analysen av korrigeringsärenden och skulder visar att felen till största del beror på organisatoriska problem och bristande kunskap i löneprocessen. Informationsflödet mellan medarbetare, chef och rollen assistent till chef brister och följden blir att frånvaro och timtid inte rapporteras i rätt tid. Alla medarbetare använder inte heller självservice vilket gör att informationsflödet också försvåras. Antalet skulder har ökat med drygt 6 % och så även skuldbeloppen.

Åtgärder

Arbete pågår för att förenkla åtkomsten till Heroma Självservice för alla medarbetare genom teknisk lösning. Eventuellt kan kommande Saas lösning för Heroma lösa problemet, vilken införs i september 2023.

Kompetenshöjande insatser, fokuserade på de problemområden som skapar fel på lön, har genomförts via supportstugor riktade till chefer och till rollen assistent till chef.

Inspelning har skett så att möjlighet finns för alla att ta del av dem i efterhand på Insidan. Utöver detta har även ett antal enskilda utbildningar i löneprocessen och i systemet genomförts för assistenter och chefer. Frågor & svar, FAQ, uppdateras kontinuerligt på supportportalen.

10. Otillbörlig påverkan

Risk finns att förtroendevalda och tjänstemän utsätts för hot och påtryckningar som leder till att verksamheten påverkas och att odemokratiska beslut fattas. Kommunen kan även utsättas för påverkanskampanjer som påverkar förtroendet för kommunen.

Kontroll har gjorts av att det finns tillräcklig kunskap om risken för otillbörlig påverkan genom hot, påtryckningar eller påverkanskampanjer och hur det ska hanteras i verksamheten.

Genomförd kontroll

Stöd, information och utbildningar till kommunens förtroendevalda och chefer om risken för otillbörlig påverkan och hur det ska hanteras.

Resultat av kontroll

Granskning är genomförd med mindre anmärkning. Resultatet visar att medarbetare inom socialförvaltningen är särskilt utsatta och därav har insatser prioriterats. Ett steg i arbetet har varit att det i samverkan med socialförvaltningen tagits fram rutiner för otillbörlig påverkan. Löpande ges även stöttning i enskilda fall när personal har blivit utsatta för otillbörlig påverkan på olika sätt.

Åtgärder

Under oktober 2023 kommer en kunskaphöjande kommunövergripande föreläsning hållas tillsammans med Nationella Korruptionsgruppen på NOA och Åklagarmyndighetens riksenhet mot korruption.

11. Uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet

Brister i strukturer, avgränsningar och rutiner för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet leder till att kommunen inte når de effekter som förväntas i verksamheten.

Genomförd kontroll

Kontroll har gjorts genom intervjuer av berörda nämnder om att det finns tydliga strukturer, avgränsningar och rutiner för arbetet med kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.

De nämnder som har privata utförare är nedan:

- Kommunstyrelsen
- Arbetsmarknadsnämnden
- Plan- och byggnadsnämnden
- Idrotts- och fritidsnämnden
- Kulturnämnden

- Omsorgsnämnden
- Socialnämnden
- Utbildningsnämnden, och
- Äldrenämnden

En genomgång har gjorts av kapitlet Kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet och ersättningsmodeller i Mål och budget 2023–2025 för att identifiera eventuella brister i nämndernas beskrivning av den kommunalt finansierade verksamheten inom sina ansvarsområden.

Verksamhetsplaner för 2023 har granskats. Detta i syfte att bedöma hur nämnderna har beskrivit hur de avser att följa upp den kommunalt finansierade verksamheten med fokus på privata utförare. En sammanställning har även gjorts av nämndernas årsredovisning för 2022 avseende uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkning.

Under intervjuerna med nämnderna framgick det att samtliga berörda nämnder har struktur och rutiner på plats för arbetet med kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.

Granskningen visar att det har skett en tydlig förflyttning när det gäller nämndernas hantering i frågan. Samtliga berörda nämnder har lämnat in det underlag som efterfrågas i beredningen av Mål och budget. Där har nämnderna beskrivit sin kommunalt finansierade verksamhet och relationen mellan egenregi och privata utförare inom sina ansvarsområden.

I nämndernas uppföljningsplaner har dock endast hälften skrivit om sitt arbete med privata utförare. Det saknas en beskrivning hos arbetsmarknadsnämnden, plan- och byggnadsnämnden, kulturnämnden samt hos utbildningsnämnden.

Kommunrevisionen lyfte i sin granskning 2020 fram följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Kommunstyrelsen bör stärka sin uppsikt av hur nämnderna kontrollerar och följer upp privata utförare. Det bör tydliggöras hur nämndernas uppföljning ska rapporteras till kommunstyrelsen.
 - Det framgår i både den reviderade riktlinjen för kommunalt finansierad verksamhet och i rutinen för nämnders uppföljning.
- Kommunstyrelsen bör tydliggöra vad som avses med privata utförare av kommunalt finansierad verksamhet och säkerställa samsyn och förståelse för detta i nämnderna.
 - Detta är nu tydliggjort i riktlinjen.
- Respektive nämnd bör ta fram en struktur för rapportering till nämnd avseende privata utförare, med fastställd frekvens på rapportering, utöver årlig uppföljningsrapport.
 - Verksamhetsplanerna har granskats och hälften av de åtta nämnder som har privata utförare har nämnt detta i sina uppföljningsplaner.

- Kommunstyrelsen bör tydliggöra sin uppsikt gällande avtalssamverkan samt ta fram en rutin som möter kommunallagens krav på årlig åiterrapportering till kommunfullmäktige om kommunens avtalssamverkan.
 - Hänvisas till detta i rutinen för nämnders uppföljning. Det ska kommenteras i årsbokslutet.
- Kommunstyrelsen bör i sin översyn av uppföljning och insyn av privata utförare särskilt beakta de synpunkter som framförs i revisionsrapporten.

Sedan tidigare har kommunstyrelsen förtydligat hur nämnderna förväntas arbeta enligt riktlinje för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet. I den revidering som gjordes 2023 ändrades namnet på riktlinjen till riktlinje för kontroll och uppföljning av privata utförare för att förtydliga vad den omfattar och därmed underlätta för de som ska följa den. I riktlinjen för nämndernas och bolagsstyrelsernas planering, uppföljning och internkontroll finns förtydliganden av vilka arbetsmoment som ska göras i samband med planering respektive uppföljning. För tjänstepersoner har dessa riktlinjer ytterligare förtydligats i rutin för nämnders och bolags uppföljning och rutin för att följa upp avtal. Information och stöd till nämnderna och förvaltningarna finns publicerat på kommunens intranät.

Åtgärder

Riktlinjen för kommunalt finansierad verksamhet har reviderats i enlighet med kommunallagens krav om att den ska beslutas varje ny mandatperiod. Största förändringen i riktlinjen är att styrningen har avgränsats till verksamhet som utförs av privata utförare och inkluderar inte längre egna regin. Syfte var att förtydliga styrningen, minska dubbelstyrning och bättre svara upp mot lagstiftningen inom området externa utförare. Betydelsen av allmänhetens insyn har förtydligats. Betydelsen av att nämnderna genom avtal säkerställer riktlinjens intentioner har förtydligats. Mindre redaktionella förenklingar och förtydliganden har gjorts.

Då hälften av nämnderna saknade en beskrivning i verksamhetsplanerna bör det framgå i mallen för verksamhetsplanering att de som har egna utförare ska beskriva detta i verksamhetsplanen eller i separat uppföljningsplan kommande år.

12. Regler för mutor, jäv och representation

Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter. Kontroll har gjorts av kunskap hos kommunens förtroendevalda och chefer om regler mot mutor och jäv samt om de regler som gäller för representation.

Genomförd kontroll

En webbenkät har genomförts bland alla chefer och förtroendevalda i Uppsala kommun. Svarefrekvensen är 41 procent för förtroendevalda (140 svar) och 72 procent för chefer (476 svar). Enkäten bestod av frågor om kunskaper och erfarenheter av mutor, jäv och representation utifrån innehållet i kommunens policy mot mutor samt policy för representation.

Resultat av kontroll

Granskning är genomförd med mindre anmärkning. Resultatet visar att kunskapen bland såväl förtroendevalda som medarbetare om regelverken är hög. Granskningen visar också att de flesta vet hur de ska agera om situationer som uppfattas som tveksamma skulle inträffa. Endast ett fåtal förtroendevalda och chefer känner till mutbrott eller försök till mutbrott och ett fåtal chefer har utsatts för mutförsök.

Jämfört med 2021 års mätning noteras en något lägre kunskap avseende regler mot jäv samt regler för representation bland förtroendevalda. Målet är att samtliga förtroendevalda och medarbetare i Uppsala kommun ska ha tillräcklig kunskap inom området. Kunskapen om mutor har dock ökat hos förtroendevalda.

Mutor	Förtroendevalda		Chefer	
	2021	2023	2021	2023
Tillräcklig kunskap	91 %	96 %	96 %	96 %
Känner till mutbrott eller försök till mutbrott	2 %	1 %	0 %	2 %
Varit med om oklar situation	1 %	1 %	1 %	2 %
Någon har försökt att muta mig	0 %	0 %	0 %	1 %
Jäv	2021	2023	2021	2023
Tillräcklig kunskap	96 %	94 %	97 %	94 %
Känner till jäv som lett till påverkan	2 %	4 %	1 %	3 %
Varit med om oklar situation	5 %	3 %	0 %	1 %
Representation	2021	2023	2021	2023
Tillräcklig kunskap	79 %	73 %	93 %	94 %
Känner till brott mot representationsregler	3 %	2 %	2 %	2 %

Tabell 4 Enkät svar från kontrollmomentet regler för mutor, jäv och representation

Åtgärder

Stöd till förtroendevalda och medarbetare finns. Efter valet 2022 har utbildningsinsatser genomförts för nya förtroendevalda och för ledamöter och suppleanter i kommunens helägda bolag. Under kommande mandatperiod kommer nya utbildningsinsatser att genomföras, i första hand för att fånga upp nya ledamöter samt nya ersättare och suppleanter i nämnder och styrelser. Digitala utbildningar kommer att läggas upp i Lärportalen, vilket innebär att det kommer att gå att följa upp vilka som har genomfört utbildningar. Utbildningsinsatser görs även för nya chefer. Eftersom det är av stor vikt att kunskaper om mutor och jäv är spridd i hela kommunkoncernen bland såväl politiker som tjänstepersoner är det viktigt att följa upp att kunskaperna kopplade till mutor och jäv är fortsatt höga. Enkäten kommer därför att göras vartannat år. Kontrollmomentet utgår därför ur kommunstyrelsens internkontrollplan 2024, men följs upp igen i internkontrollplanen 2025.

13. KS: Öppna ärenden

Om avslutade ärenden inte stängs i ärendehanteringssystemet finns en risk för att ärenden ligger öppna för länge och ökar i mängd. Det medför svårigheter att hitta handlingar och följa ett ärende över tid vilket försvårar för insyn och eget arbete samt betydelse för den egna organisationens förmåga till att hålla ordning på ständigt växande informationsmängder. Kontroll har gjorts av att kommunstyrelsens ärenden inte ligger öppna för länge och ökar i mängd.

Genomförd kontroll

Uppföljning har gjorts av antalet öppna ärenden i början av september 2023 jämfört med 2022. I statistiken ingår alla kommunstyrelsens ärenden.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med anmärkning. Antalet öppna ärenden för kommunstyrelsens har ökat under det senaste året.

Kontrollen visar på 11 568 öppna ärenden för kommunstyrelsen i september 2023. Det är en ökning med cirka elva procent jämfört med motsvarande period 2022 då antalet öppna ärenden var 10 453.

Huvudanledningen till ökningen är en eftersläpning/skuld från de restriktioner som har gällt under pandemin med instruktionen om arbete hemifrån i största möjliga mån. För att avsluta ärenden krävs närvaro på plats gällande ärenden fram till år 2019 och bemanningen på plats har prioriterats till posthanteringen. Det kan inte uteslutas att kunskapen bland handläggare om deras ansvar att avsluta ärenden är för låg.

Åtgärder

En åtgärd är att aktivt arbeta för att avsluta ärenden som pågår samt säkerställa att gällande rutiner för hur ärenden avslutas är implementerade. Kontrollmomentet fortsätter att följas upp inom ramen för kommunstyrelsens internkontrollplan 2024.

Översyn görs av olika alternativ där handläggare ska få påminnelse mejl om det finns ärenden som varit öppna en längre tid och inte är avslutade samt kring ärenden där de på dokumentnivå inte skett någon aktivitet senaste 6 månaderna.

14. Utveckling av kommunens krisberedskap

Om kommunens krisberedskap inte tar tillräcklig hänsyn till möjlig komplexitet, behov av uthållighet och beroenden till andra aktörer i en framtida kris, finns risk för brister i krishanteringen. Det kan leda till ökad risk för olyckor och påverka förtroendet för kommunen negativt. Kontroll av att kommunens krisberedskap utvecklas i samverkan med övriga berörda aktörer i samhället och tar hänsyn till olika scenarier i tid och komplexitet.

Genomförd kontroll

Kommunens arbete och utveckling inom krisberedskap och civilt försvar styrs genom de överenskommelser, inom krisberedskap och civilt försvar, som träffats mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och

Regioner (SKR) och som utgår från Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH), Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH) samt Kommunallag (2017:725).

Kommunens arbete med krisberedskap omfattar mer än arbetet med uppgifterna i LEH. För att fullgöra åtagandena enligt LEH och annan lagstiftning, till exempel socialtjänstlagen och lagen om skydd mot olyckor, förutsätts att kommunens olika verksamheter kontinuerligt bedriver ett grundläggande arbete med krisberedskap.

Överenskommelserna reglerar uppgifter och därtill kopplad ersättning och stöd för kommunernas arbete med krisberedskap enligt LEH under samma period. Genom överenskommelsen sätter Regeringen och Riksdagens, via MSB, ambitioner för planering av krisberedskap och civilt försvar vid kommuner. Det är upp till kommunen själv att finansiera de ytterligare förberedelser och åtgärder som kommunen bedömer nödvändiga.

Kontrollen har som utgångspunkt

- De överenskomna uppgifter som kommunen har inom krisberedskap och civilt försvar enligt överenskommelserna.
- Programmet för krisberedskap som anger inriktning och fokusområden utifrån kommunens risk och sårbarhetsanalys
- Regionala beredskapsplaneringsprocesser.

Hur kontrollen har genomförts (stickprov, intervjuer osv.)

Underlag för kontrollen har samlats in genom

- Verksamhetsrapportering på uppdrag kopplat till krisberedskap i ordinarie augustiuppföljning
- Stickprovskontroll av kommunövergripande uppgifter enligt gällande överenskommelser.
- Rapportering från företrädare från förvaltningar och bolag i nätverket för beredskapsfrågor.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Framöver behöver kommunens verksamheter bedriva ett mer tydligt och systematiskt arbete inom krisberedskap och civilt försvar för att ha en förmåga att kunna hantera och upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter under samhällsstörningar och krig.

Arbetet under 2023 har i huvudsak inriktats på att kommunfullmäktige och kommunstyrelsen fattar beslut om de lagstyrda dokument som ska tas fram för mandatperioden. I övrigt fortlöper arbetet med åtgärder inom uppdraget samt utökad samverkan med Försvarmakten och andra centrala myndigheter. Särskild utbildning för kommunstyrelsen om deras roll som krisledningsnämnd och under höjd beredskap är genomförd; en övning för Kommunstyrelsen är planerad under slutet av 2023.

Kommunen har haft en stark utveckling avseende samverkan med andra aktörer inom den regionala krissamverkan som finns etablerad (Csam). Kommunen har även samverkat med myndigheter, inom det geografiska området, i frågor rörande Totalförsvaret. Detta i enlighet med det geografiska områdesansvar som kommunen

har enligt Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

Förvaltningar och bolag verkar för att höja sin förmåga inom krisberedskap och civilt försvar genom att utveckla sin kontinuitetshantering inom egen organisation, aktualisera egna krisledningsplaner samt genomföra och delta i övningar. Kommunen har stärkt sin förmåga inom livsmedelsförsörjning genom beredskapslagring av torrmat och dricksvatten (Buteljerat).

Ett stort arbete för att minska risken för översvämningar bedrivs i projektform där Uppsala vatten AB tillsammans med Stadsbyggnadsförvaltningen, Kommunledningskontoret och Miljöförvaltningen deltar tillsammans. Projektet som pågått sedan 2020 bedöms vara klart under 2023 och då överlämnas en rapport över det underlag som tagits fram; en skyfallskartering, en strukturplan med konsekvensanalys samt förslag på riskförebyggande åtgärder. Rapportens analyser och rekommendationer behöver sedan tas omhand av ansvariga verksamheter för bland annat kommunens översiktsplanering, plan och byggprocess, klimatanpassningsarbete samt inom verksamheternas arbete med krisberedskap.

Arbetet med planering för civilt försvar pågår och uppdraget omhändertas främst inom de verksamheter som har samhällsviktig verksamhet. De flesta förvaltningar och bolag har redovisat sina arbeten med, och förslag till, krigsorganisation; och en disponibilitetskontroll över all personal inom kommunen är genomförd. Kontrollen är gjord för att kontrollera vilka medarbetare som är tillgängliga för krigsplacering i kommunens verksamheter under höjd beredskap. Nästa steg är att sammanställa underlagen om krigsorganisation till en kommunövergripande krigsorganisation och beskriva vad som ska bedrivas inom denna. Bemanning (krigsplacering) kommer att ske under 2024.

Kommunen har etablerat en Totalförsvarssamverkan med Försvarsmakten (F16 samt 21. Hemvärnsbataljonen) och kommer i närtid att teckna ett säkerhetsskyddsavtal med Försvarsmakten i syfte att kunna dela säkerhetsskyddsklassificerad information i en gemensam planering inom Totalförsvaret.

Fortfarande saknas dock viktiga planeringsanvisningar från de statliga myndigheterna för våra verksamheter, främst för räddningstjänst under höjd beredskap.

Arbete för att stärka brandförsvarets förmåga att verka under störningar samt att stärka förmågan till räddningstjänst under höjd beredskap pågår. Samarbetet inom kommunen har utvecklats, bland annat i arbetet med krigsorganisation och försörjningsberedskap.

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att fördela medel till kommuner i syfte att ge förutsättningar för samtliga kommuner att analysera vilka behov som finns för att utveckla och stärka kommunernas planering och arbete med socialtjänstens och den kommunala hälso- och sjukvårdens civila försvar. Utifrån detta pågår en samordnad planering mellan kommunledningskontoret, socialförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningen för att besluta om vad statsbidraget ska användas till.

Arbete med att ta fram en långsiktig planering för den kommunala sjukvårdens och socialtjänstens beredskap pågår för att säkerställa att ordinarie verksamhet kan upprätthållas och tillgång till medicin, dokumentation och andra nödvändiga områden kan fortgå vid avbrott och störningar.

Arbetet med att starta upp en kommunal Frivillig resursgrupp (FRG) fortsätter och utbildning samt övningar planeras framöver. I dagsläget finns avtal med tre individer

att ingå i FRG. Rekrytering pågår genom Civilförsvarsförbundets ansvar och försorg men kommunen undersöker hur kommunen kan stödja och förstärka denna. Resultatet och tillgången till frivilliga till FRG understiger den nivå som en stor stad som Uppsala borde motsvara.

En viktig del i att utveckla kommunens samlade förmåga inom krisberedskap är att utbilda och öva sina verksamheter; och då med fördel tillsammans med andra externa aktörer. Genom utbildning och övning kan verksamheterna utvecklas i olika scenarios och med olika komplexitet.

Utbildning och övning är generellt inget som det aktivt planeras för självständigt inom förvaltningar och bolag. De flesta deltar endast i de utbildningar och övningar som Kommunledningskontoret erbjuder inom den övergripande beredskapsplaneringen, men det finns ingen egen planering för hur den egna verksamheten ska utveckla sin krisberedskap. Det har genomförts krisberedskapsövningar vid förvaltningar och bolag med samhällsviktig verksamhet samt att kommunen har deltagit i regionala och nationella övningar tillsammans med andra kommuner och myndigheter. Men ett flertal övningar har genomförts inom verksamheterna för att höja förmågan att upprätthålla den samhällsviktiga verksamhet som man bedriver; vilket är en ökning mot föregående period.

Kommunen tar för varje mandatperiod fram en kommunövergripande utbildnings- och övningsplan som idag omfattar aktiviteter för att upprätthålla förmåga till övergripande ledning vid extra ordinära händelser. Den omfattar även de nationella och regionala utbildningar och övningar som kommunen deltar i.

Åtgärder

För att stärka kommunens samlade förmåga att hantera kriser finns det ett behov av att varje nämnd och bolagsstyrelse systematiskt arbetar med:

- Risk och sårbarhetsanalys
- Kontinuitetshantering
- Civilt försvar
- Utbildning och övning

Kommunstyrelsen ska stötta nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med detta och verka för att ett systematiskt beredskapsarbete finns senast 2027.

15. Efterlevnad av upphandlingslagstiftning

Brister i genomförandet av upphandling och inköp kan medföra att kommunen tvingas betala skadestånd eller upphandlingsskadeavgift. Det kan även leda till att kommunen får färre anbud eller sämre priser och tappar förtroende. Kontroll har gjorts av att lagen om offentlig upphandling (LOU) följs och att inköp sker enligt gällande avtal.

Genomförd kontroll

Uppföljning av indikatorer för leverantörstrohet samt antal leverantörer som köps av över direktupphandlingsgränsen där avtal saknas och upphandling uteblir. Stickprovskontroller av fakturor på befintliga avtal för att kontrollera att fakturerade priser stämmer med avtal. Antal anslutna leverantörsavtal i e-handelssystemet samt totalt inköpsvärde per år.

Resultat av kontroll

Granskningen är gjord med mindre anmärkning. Stickprovskontroller på fakturor från avtalsleverantörer påvisar inte stora brister. Däremot har de större revisionerna som genomförts visat att inte beställningar sker på det sätt som avtalen är konstruerade. Konsekvensen av detta är att kommunen ej har möjlighet att få de ekonomiska effekter som var avsedda.

Kontrollen visar att ingen upphandlingsskadeavgift har utbetalats under året oavsett otillåtna direktupphandlingar kopplat till nämndorganisationen. Det finns dock vissa brister i hur väl nämnderna följer gällande avtal samt att upphandlingar genomförs när avtal saknas. Det finns även brister i att upphandlingar, inom definierade avtalslösa områden, inte blir genomförda inom förväntad tid, bland annat på grund av överprövningar. Trenden för antalet överprövningar är dock fallande.

Granskningen visar att leverantörstroheten för kommunen totalt har ökat något, från 82 procent till 84 procent hittills 2022 jämfört med helår 2021 gällande för samtliga förvaltningar och nämnder, för kommunstyrelsen har det hittills ökat till 88 procent från 86 procent 2021. Det finns dock en viss osäkerhet i siffrorna som kan bero på att:

- fakturering har gjorts av annan än avtalad part (factoring),
- fakturering har skett efter avtalslut,
- existerande avtal saknas i avtalsdatabasen, och
- felkontering av icke upphandlingspliktiga inköp.

Stickprovskontroller på fakturor från avtalsleverantörer påvisar inte stora brister. Däremot har de större revisionerna som genomförts visat att inte beställningar sker på det sätt som avtalen är konstruerade. Konsekvensen av detta är att kommunen ej har möjlighet att få de ekonomiska effekter som var avsedda.

Antalet leverantörsavtal i e-handeln uppgår nu till ca 160st där flest avtal avser varor.

Åtgärder

Fortsatt utveckling av e-handel. Under november 2023 kommer en ny funktion lanseras för att verksamheterna ska kunna göra förnyad konkurrensutsättning i systemet.

Fortsatt att kvartalsvis informera om nämndernas leverantörstrohet samt vilka leverantörer som det köps av utanför avtal för att beställarna ska kunna vidta åtgärder via ekonomiansvarig representant. Arbeta för att minska felkällor gällande leverantörstrohet.

16.1 Sökning av statsbidrag

Det finns en risk att berörda nämnder inte söker de statsbidrag som de är berättigade till. Det leder till att kommunen går miste om stora belopp. Kontroll har gjorts av att berörda nämnder identifierar, utvärderar och söker de statsbidrag som ligger i linje med kommunens mål.

Genomförd kontroll

Uppföljning av erhållna statsbidrag inom olika verksamhetsområden i Uppsala kommun. Jämförelse med motsvarade summor i andra jämförbara kommuner. Analys av identifierade differenser.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Sveriges kommuner och regioner tar årligen emot omfattande statsbidrag och de är en viktig del av sektorns finansiering och statens styrning. För att säkerställa att rätt bidrag söks finns en skriftlig rutin från 2021 på Insidan som tydliggör nämnder och förvaltningars ansvar och arbetssätt. Grundtesen i rutinen är att varje nämnd ska söka de statsbidrag som är materiella och skapar mervärde i verksamheten i samverkan med övrig verksamhetsstyrning och resurser.

Vad gäller uppföljning av resultatet genomfördes under 2023 en analytisk studie baserad på räkenskapsammandraget, där Uppsala kommun jämfördes med 10 andra kommuner under perioden 2016-2022 med avseende på redovisade statsbidrag under perioden. Uppsala föll väl ut i förhållande till förväntade nivåer och jämförelsekommunerna. Analysen presenterades bland annat för kommunstyrelsen och har kommunicerats till relevanta ledningsgrupper i förvaltning.

Statsbidrag är bitvis komplicerade och det är av yttersta vikt att bevakning av regeringens initiativ och myndigheternas påföljande anvisningar för dessa bidrag sker. Under 2022 genomförde kommunrevisionen en granskning av kommunens arbete med statsbidrag där man bland annat tog del av intervjuer samt riktlinjen och den då aktuella analysen från 2021. Granskning visade att kommunens arbete fungerar.

Åtgärder

Inga åtgärder behöver tas fram utifrån resultatet av kontrollen.

16.2 Återsökning av momsersättning

Risk finns att kommunen går miste om statliga medel. Kontroll har gjorts av att momsersättning inom icke momspliktig social omsorg, utbildning och särskilt boende återsöks.

Genomförd kontroll

Uppföljning av all återsökningsbar moms som ej fångats i ursprunglig fakturahantering.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Genom upphandlat konsultstöd har kommunen de senaste åren gått igenom tidigare årsredovisningar för att hitta avdragsmöjligheter som inte tidigare har utnyttjats.

Åtgärder

Grundkurs i moms samt kurs avseende byggmoms (omvänd skattskyldighet) finns för alla medarbetare i kommunen. Anmälan görs via kursbokningssystemet. Utbildning förväntas ge mindre fel och rätt avdrag direkt vid hantering av fakturan.

17.1 Granskning av leverantörsfakturor

Risk finns att kommunen på grund av slarv eller oegentligheter blir av med pengar eller får en missvisande bokföring. Det leder även till lägre förtroende för kommunen. Kontroll har gjorts av att granskningen av leverantörsfakturor i ekonomisystemet fungerar.

Genomförd kontroll

Alla leverantörsfakturor över tvåhundra tusen kronor kontrolleras efter slutattest, om periodisering eller aktivering borde ske. Stickprov genomförs för att verifiera att kontrollsteget fungerar.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. För perioden december 2022 till januari 2023 har samtliga leverantörsfakturor överstigande 200 000 kr kontrollerats med undantag av hyror, bidrag och köp av verksamhet. Ett fåtal fakturor visade sig vara felperiodiserade. Resultatet visar att periodisering av kostnader över tvåhundra tusen kronor fungerar väl.

Åtgärder

Inga åtgärder föreslås utifrån kontrollen. Då resultaten av intern kontrollen de senaste tre åren visar att periodisering av kostnader över 200 000 kr fungerar väl pausas kontrollmomentet under 2 år. Nästa intern kontroll av kontrollmomentet kommer att ske år 2026. Det pausade kontrollmomentet kommer att ersättas av andra kontroller.

17.2 Granskning av verifikatens kvalitet

Risk finns att kommunen på grund av slarv eller oegentligheter blir av med pengar eller får en missvisande bokföring. Det leder även till lägre förtroende för kommunen. Kontroll har genomförts av att verifikatens kvalitet är tillräcklig.

Genomförd kontroll

Verifikationer ska innehålla tillräcklig information för att uppfylla lagkrav och vara lätta att förstå. Stickprov genomförs för att verifiera att verifikatens kvalitet är tillräcklig. 25% av alla verifikationer som bokförts av verifikationstyp HB, HT, HV under april 2023 har kontrollerats via stickprov.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Resultatet visar att en majoritet har ett tillräckligt bra underlag.

Åtgärder

En vägledning över dokumentation i huvudboken har tagits fram av Redovisningsenheten och kommer att informeras till all personal inom Stab ekonomi. Vägledningen innehåller konkreta instruktioner hur dokumentation bifogas i huvudboken samt hur verifikationstexter och underlag kan se ut för att uppfylla lagkrav och lätt kunna förstås av tredje part. Rapport "saknade underlag" kommer fortsättningsvis att köras en gång/månad och information mailas ut till respektive användare.

17.3 Periodisering av kundfakturering

Risk finns att kommunen på grund av slarv eller oegentligheter blir av med pengar eller får en missvisande bokföring. Det leder även till lägre förtroende för kommunen. Kontroll har genomförts av att kundfakturering sker med korrekt periodisering av intäkter.

Genomförd kontroll

Stickprov av fakturor över tvåhundra tusen kronor för att kontrollera att periodisering korrekt.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. För perioden december 2022 till januari 2023 har samtliga kundfakturor överstigande 200 000 kr kontrollerats. Ett fåtal av fakturorna var felaktigt periodiserade vilket visar att periodisering av intäkter över 200 000 kr fungerar väl.

Åtgärder

Inga åtgärder föreslås utifrån kontrollen. Då resultaten av intern kontrollen de tre senaste åren visar att periodisering av intäkter över 200 000 kr fungerar bra pausas kontrollmomentet under två år. Nästa gång intern kontroll sker på kontrollmomentet blir år 2026. Det pausade kontrollmomentet kommer under tiden att ersättas av andra kontroller.

17.4 Inventering av anläggningsregister

Risk finns att kommunen på grund av slarv eller oegentligheter blir av med pengar eller får en missvisande bokföring. Det leder även till lägre förtroende för kommunen. Kontroll av att nämndernas anläggningsregister är inventerade och uppdaterade.

Genomförd kontroll

Kontrollmetod: Kontroll att samtliga nämnders inventeringsprotokoll inkommit. Stickprov att regler för aktivering efterlevts:

1. aktiverbar utgift
2. rätt åsatt ekonomisk livslängd

Resultat av kontroll

Granskning är genomförd med mindre anmärkningar. Under 2022 omarbetades rutinen kring inventering av anläggningstillgångar med ett förtydligande av ekonomichefernas ansvar. Elektronisk signering av inventeringsintyg infördes, där ekonomichef intygar att en fullständig inventering har genomförts, inklusive pågående nyanläggningar och att underlag har sänts in till Redovisningsenheten. Den nya rutinen har inte fungerat fullt ut, dock kan vi konstatera att inom Gatu- och samhällsmiljönämnden och kommunstyrelsen där stor del av värdet finns, har en godkänd inventering genomförts.

Åtgärder

Inför 2023 förtydligades mailutskick kring ansvar för inventering och inventeringsintyg. Redovisningsenheten förbättrar sin uppföljning av inventeringen genom att en huvudansvarig har utsetts.

18. Regler för mutor, jäv och representation

Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter. Kontroll av att granskningen av representationsfakturor i ekonomisystemet fungerar.

Genomförd kontroll

Stickprovskontroll av representationsfakturor har skett för perioden september 2022 till mars 2023 genom att 25% av alla externa representationsfakturor kontrollerades.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med mindre anmärkningar. Ett fåtal fakturor var inte rätt kontrollerade vilket visar att kontrollen av representationsfakturor fungerar relativt väl.

Åtgärder

Fortsätta utveckla lathundar samt ha återkommande möten med kontrollstegsgruppen där diskussioner och exempel tas upp. Kontrollmetoden kommer att utvecklas till kommande år.

19. Uppföljning och analys utifrån kön

Bristfällig uppföljning och analys av processer, rutiner och resultat av verksamheten utifrån kön leder till risk för att könsdiskriminerande tillämpningar och beslut, som motverkar jämställdhet, inte upptäcks och åtgärdas.

Genomförd kontroll

Uppföljning kommer ske under 2024.

20. KS: Riskanalyser i samhällsbyggnadsprojekt

Brister i hanteringen av risker i samhällsbyggnadsprojekten kan leda till ökade kostnader och att målen för projekten inte nås. Kontroll har gjorts av att riskanalyser genomförs i projekten i enlighet med processen för samhällsbyggnadsprojekt.

Genomförd kontroll

En granskning har genomförts av totalt 206 exploateringsprojekt i portföljen för samhällsbyggnadsprojekt. Granskningen visar att:

- 143 projekt har en riskanalys.
- 63 projekt saknar en riskanalys.

Av de 143 projekt som har en riskanalys är:

- 18 stycken genomförda under 2020.
- 6 stycken genomförda under 2021.
- 7 stycken genomförda under 2022.
- 109 stycken genomförda under 2023.
- 3 stycken saknar datum.

En stickprovskontroll har genomförts för fem projekt där riskanalysen genomförts under 2022 och för fem projekt där riskanalysen genomförts under 2023.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd med anmärkning.

Riskanalyser genomförs som regel inom exploateringsprojekten idag. Hur omfattande riskanalyserna är och hur de dokumenteras och följs upp har varierat efter projektens storlek och komplexitet.

Under 2021–2022 har ett nytt projektverktyg, Antura Projects, succesivt införts i projektverksamheten. Tidigare förekommande projektverktyg så som Projectplace håller samtidigt på att fasas ut. Inriktningen framåt är att de mest väsentliga riskerna inom projekten ska väljas ut, dokumenteras i Antura och följas upp under året i dialog mellan projektledaren och den operativa projektägaren.

En ny rutin för uppföljning av exploateringsprojekten har arbetats fram under första tertialet 2023. I den nya rutinen ingår uppföljning av projektens risker som en obligatorisk del. Utöver enklare löpande uppföljningar av projekten kommer två större uppföljningar att genomföras per år under mars och augusti samt vid behov, till exempel vid större avvikelser, även i november. Den nya uppföljningsordningen tillämpades första gången i augusti 2023.

Antalet exploateringsprojekt som saknar en riskanalys i Antura har efter vidtagna åtgärder minskat från 47 % till drygt 30 % medan de projekt som har riskanalyser som inte har justerats sedan 2021 och 2020 har minskat från 27 % till 16 %.

Bedömningen görs främst utifrån att ca 30 % av exploateringsprojekten saknar riskanalyser i Antura och av de som har riskanalyser i Antura är det ca 16 % som inte är justerade sedan 2021 och 2020, vilket är en förbättring från föregående års stickprovskontroll då det var ca 47 % av exploateringsprojekten som saknade riskanalyser i Antura, vilket kan härledas till vår nya rutin för uppföljning enligt ovan.

Enligt föregående års stickprovskontroll framkom en osäkerhet kring vad en risk och en konsekvens innebär. Utifrån genomförda seminarier om riskhantering för projektledarna inom avdelningen syns vid det här årets kontroll en förbättring avseende rapportering av risker, även om det till liten del fortfarande förekommer.

De brister som upptäckts i de granskade projekten är för övrigt till viss del desamma som vid förra kontrollen:

- De flesta projekten saknar dokumenterade åtgärder.
- Det saknas ofta en utpekad ansvarig för de dokumenterade riskerna.
- Alla risker (förutom en) i samtliga projekt är Öppna vilket skulle kunna vara en signal att projekten inte jobbar aktivt med sina risker i Antura.

Åtgärder

Det kan konstateras att de åtgärder som vidtagits har gett visst resultat och det kan förmodas att kvaliteten på riskhanteringen i Antura succesivt kommer att öka. Ytterligare åtgärder som vidtagits sedan förra rapporteringen är att en arbetsgrupp för Antura Projects har givits ett uppdaterat uppdrag och ett utökat antal deltagare. Den så kallade Anturagruppen syftar till att stärka och påskynda vidareutvecklingen av nya arbetssätt kopplat till systemstödet Antura Projects där planering och uppföljning för projekten är en viktig del. En uppgift för Anturagruppen kommer utifrån resultatet av denna kontroll att vara att vidareutveckla rutinerna för riskdokumentation i Antura.

21. KS: Arbetsituation och negativ stress

En hög arbetsbelastning kan leda till negativ stress som i förlängningen leder till ohälsa. Kontroll har gjorts av att arbetsbelastningen inte orsakar negativ stress inom kommunstyrelsens förvaltningar.

Genomförd kontroll

Kontroll har gjorts genom analys av resultatet inom indexområdet Arbetsituation, från 2023 års medarbetarundersökning.

Resultat av kontroll

Granskningen är genomförd utan anmärkning. Det sammanslagna indexvärdet för alla frågor inom frågeområdet visar på en positiv utveckling för såväl Kommunledningskontoret (index 79 att jämföra med 76 för föregående år) som Stadsbyggnadsförvaltningen (index 77 att jämföra med 73 för föregående år).

De frågor som ger lägst värden inom området Arbetsituation är frågorna som lyder "Jag hinner med mina arbetsuppgifter inom min ordinarie arbetstid" (Kommunledningskontoret 75 att jämföra med 70 föregående år, Stadsbyggnadsförvaltningen 73 att jämföra med 67 för föregående år), "Jag kan koppla av från arbetet på min lediga tid" (Kommunledningskontoret 76 att jämföra med 73 föregående år, Stadsbyggnadsförvaltningen 73 att jämföra med 71 föregående år), "När stress förekommer i mitt arbete är det normalt på en nivå som är hanterbar för mig" (Kommunledningskontoret 76 att jämföra med 73 föregående år, Stadsbyggnadsförvaltningen 75 att jämföra med 71 föregående år). Det går alltså att se en positiv utveckling inom samtliga frågeområden och det finns inte längre något index inom området arbetsituation med ett värde lägre än 70.

Åtgärder

De åtgärder som görs inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet handlar i stort om att säkra balansen mellan krav och resurser. En välfungerande dialog mellan chef och medarbetare, både individuellt och i grupp, är här avgörande. Förvaltningarna arbetar kontinuerligt med att följa upp, föra dialoger, och agera i tid på signaler rörande ohälsosam arbetsbelastning. Kontrollmomentet utgår i kommunstyrelsens internkontrollplan 2024.

22. KS: Hantering av viktig information

Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen. Kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informationstillgångar är inventerade inom kommunstyrelsens förvaltningar.

Genomförd kontroll

Den kontroll som genomfördes hösten 2022 resulterade i att en avvikelse rapporterades tillsammans med en beskrivning av nödvändiga åtgärder. Under våren 2023 gjordes en återrapportering som beskrev arbetet med att genomföra åtgärderna. Denna rapportering bygger vidare på den senare rapporteringen och redogör för aktuellt läge och det fortsatta arbetet.

Resultat av kontroll

Ramverket för Systematisk informationsförvaltning syftar bland annat till att öka tydligheten i ansvar och mandat rörande informationsförvaltning. Arbetet med ramverket fortgår och det har tagits fram en modell för hur införandet ska gå till. Det pågår arbete med att ta fram en e-utbildning och andra praktiska förutsättningar som behöver vara på plats för att kunna införa ramverket. Under 2024 ligger fokus primärt på två delar. Dels att utforma, etablera och bemanna en samordnande funktion som ska kunna stötta verksamheten i sitt införande samt i det löpande arbetet. Dels på att tydliggöra vilka resurser som ska utföra nödvändiga aktiviteter kopplade till att efterleva krav i ramverket (exempelvis att inventera, beskriva och klassificera information, identifiera risker, underhålla lagkravlista och efterlevnad, följa upp och rapportera mål och avvikelser).

Det tidigare planerade arbetet om att ett samordnat arbetssätt med tillhörande verktygsstöd för informationsstyrning har nu konkretiserats i form av uppdraget *KSN-2023-02005 Samordnat arbetssätt för systematisk informationsstyrning*. En extern resurs har tagits in för att leda arbetet som nu är uppstartat. Till årsskiftet är den förväntade leveransen en beskrivning av framtida arbetssätt, kravställning på verktygsstöd samt ett beslutsunderlag för att kunna ta nästa steg mot ett införande.

Under 2023 har Stab IT:s ledningsgrupp påbörjat en kvartalsvis avrapportering på årshjulet för it-säkerhet för att därigenom driva progress i det arbetet. Två uppföljningstillfällen återstår hösten 2023 och rapporteringen visar på att systematiken börjar ta form. I samband med uppföljningarna så uppdateras även Stab IT:s riskregister. I årshjulet för it-säkerhet ingår att kontrollera att riskhantering, informationssäkerhetsklassning, uppdatering av åtkomst, framtagande och test av återställningsrutiner samt utbildning har genomförts.

Enkäten om mutor och jäv som riktas till chefer inom Uppsala kommun har för tredje gången inkluderat frågor om chefernas medvetenhet med avseende på informationssäkerhet. Utfallet av 2023 års enkät visar på en ökad förståelse för området.

Åtgärder

För att stärka kommunstyrelsens ansvar inom dataskydd/GDPR har en rekrytering påbörjats av en dataskyddsstrateg med uppgift att hålla ihop arbetet i sin helhet. Kontrollmomentet bibehålls i internkontrollplan för 2024 men kontrollmetoden ses över.

23.1 KS Osäkerhet i underlag för lokalförsörjningsplaner

Flera orsaker så som diskrepansen mellan planeringstakt för bostäder och befolkningsprognosen, ändringar i förutsättningar och/eller miss av kommunikation i kommunkoncernen samt intresse och möjlighet att kommunicera med privata aktörer utifrån LOU kan leda till en risk för felplanering i lokalförsörjningen. Det kan resultera i att kärnverksamheten påverkas och medborgare negativt utifrån tillgång. Vid överkapacitet riskerar kommunen vakanskostnader. Kontroll görs av att osäkerheter i planeringsunderlag (befolkningsprognos) för lokalförsörjningen tydliggörs samt att process finns för att anpassa lokalförsörjningsplanerna till förändrade förutsättningar.

Genomförd kontroll

Analys av osäkerheter och avvikelser i planeringsunderlag (befolkningsprognos) samt utvärdering och utveckling av processen för lokalförsörjningsplanering för att hantera förändrade förutsättningar.

Vad som har kontrollerats:

- Befolkningsprognos, kommun och delområden
- Bostadsbyggnadsantaganden/prognos

Hur kontrollen har genomförts:

- Analys av data
- Parallellt har analysenheten sett över boendetätheter i nybyggnationsområden.

Resultat av kontroll

Granskningen är gjord med mindre anmärkning. Bättre underlag behövs fortfarande för mer träffsäkra prognoser. Arbeta pågår med att ta fram tydliga årshjul för att stadsbyggnadsförvaltningen ska ge bättre förutsättningar för planering för övriga verksamheter.

Åtgärder

I och med att det stärka arbetet med planeringsunderlag har ett flertal nybyggnationsprojekt flyttats fram för att möta ett förändrat behov. Flertalet projekt syns i lokalförsörjningsplaner 2024, men arbete kommer fortgå med ytterligare

justeringar. Justering kommer göras av nyckeltal för nybyggnation och implementeras i stadsbyggnadsprojekt framöver. Uppdatering av modellen görs under Q4 2023.

23.2 KS Osäkerhet i underlag för lokalförsörjningsplaner

Flera orsaker så som diskrepansen mellan planeringstakt för bostäder och befolkningsprognosen, ändringar i förutsättningar och/eller miss av kommunikation i kommunkoncernen samt intresse och möjlighet att kommunicera med privata aktörer utifrån LOU kan leda till en risk för felplanering i lokalförsörjningen. Det kan resultera i att kärnverksamheten påverkas och medborgare negativt utifrån tillgång. Vid överkapacitet riskerar kommunen vakanskostnader. En metod ska etableras för att säkra att staben utvecklas i takt med övriga delar av kommunen som arbetar med utvecklingen av staden.

Genomförd kontroll

Underhåll av kompetensförsörjningsplan och verksamhetsanalys.

Resultat av kontroll

Granskning genomförd utan anmärkning. Underhåll av kompetensförsörjningsplan och verksamhetsanalys leder till rätt bemanning med rätt kompetens i relation till verksamheterna på stadsbyggnadsförvaltningen.

Åtgärder

Dialog med Stadsbyggnadsförvaltningen om projektportföljen, dess prioriteringar samt bemanningen för stadsbyggnadsprocessen. Detta ska sättas i relation till lokalförsörjningsprocessen så de båda processerna går i takt.

24.1 KS Försenade eller fördrade byggprojekt

KS: Risk finns att kommunens byggprojekt blir försenade eller fördrade av olika anledningar såsom begränsad marktillgång eller svåra markförhållanden, överprövningar av tilldelningsbeslut och myndighetsbeslut, materialbrist, ökade materialpriser, osäkerhet kring rutiner och långa ledtider vid upphandling av externa aktörer, förändrade krav på redan planerade förskolor samt höga hållbarhetskrav. Det kan få stora konsekvenser för kommunens verksamhet och ekonomi då exempelvis lokalhyror riskerar att stiga.

Kontroll görs av att processen för bostads- och lokalförsörjning utvecklas för att analysera och hantera olika behov och förutsättningar i projekten.

Genomförd kontroll

Uppföljning av hur behovet av mark för bostads- och lokalförsörjningsprojekt tillgodoses. Erfarenhetsåterkoppling vid tilldelnings- och myndighetsbeslut. Analys av ekonomiska konsekvenser samt utveckling av schabloner. Analys och utvärdering av val av anskaffningsmetod och genomförda upphandlingar.

Resultat av kontroll

Granskning genomförd med mindre anmärkning. En mer etablerad struktur finns för att fånga behov från social infrastruktur sedan 2021 mellan stadsbyggnadsförvaltningens avdelning för detaljplan och fastighetsstaben. Kostandsschabloner ses över årligen i mål- och budgetprocessen. Det finns behov av att se över och skaffa gemensamma ytschabloner mellan fastighetsstaben, stadsbyggnadsförvaltningen och Skolfastigheter AB för planering i tidiga skeden.

Åtgärder

Fortsatt behov av att utveckla strukturer finns, framför allt för särskilda bostäder. Fastighetsstaben och mark och exploatering tar tillsammans fram förslag på utvecklingsområden under Q4 2023. Uppdrag startat om översyn av ytschabloner, klart Q1 2024.

24.2 KS Försenade eller fördrade byggprojekt

KS: Risk finns att kommunens byggprojekt blir försenade eller fördrade av olika anledningar såsom begränsad marktillgång eller svåra markförhållanden, överprövningar av tilldelningsbeslut och myndighetsbeslut, materialbrist, ökade materialpriser, osäkerhet kring rutiner och långa ledtider vid upphandling av externa aktörer, förändrade krav på redan planerade förskolor samt höga hållbarhetskrav. Det kan få stora konsekvenser för kommunens verksamhet och ekonomi då exempelvis lokalhyror riskerar att stiga. Analys och utvärdering av förseningar projekt.

Genomförd kontroll

Kartläggning av förseningar i projekt. Kartläggningen belyser orsakerna till förseningen.

Resultat av kontroll

Granskning genomförd utan anmärkning. Flertalet projekt har dels ökat i kostnad, dels blivit försenade. Kontrollerna utgörs genom avvikelserapportering. Gällande försening av projekt får det framför allt stora konsekvenser för gruppboheter LSS där underskottet är påtagligt. Gällande kostnadsökningar får det framför allt effekt på projektens framdrift inom utbildningssidan då det inte går att motivera att ta höga hyror i ett osäkert behovsläge.

Åtgärder

- Fastighetsstaben har etablerat en styrgrupp för projekt till vilken avvikelser i projekt utifrån tid, ekonomi och kvalitet ska rapporteras
- En särskild grupp med stabsövergripande kompetens ska säkerställa framdrift av LSS-projekt.
- Regelbundna projektavstämningar med de kommunala bolagen för att säkerställa framdrift.
- Nytt ramavtal med dem kommunala bolagen för att minimera start och stopp i projekt för olika typer av beslutspunkter.
- Fastighetsstaben höjer kunskapen hos de kommunala verksamheterna om bostads- och lokalanskaffningsprocessen. Detta i syftet att tydliggöra när

ändringar och beslut kan och bör fattas och på så vis minimera tidskrävande och kostnadsdrivande förändringar.

25. KS Kunskap om delegationsordning

Bristande kunskap om delegationsordning eller andra omständigheter leder till att tjänsteperson utan mandat beslutar i ett ärende vilket innebär att beslutet är ogiltigt eller att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd i rätt tid eller inte alls och därmed inte blir kända för nämnden. Det leder till bristande rättssäkerhet samt förtroendeskada. Kontroll har gjorts att beslut fattas inom ramen för gällande delegationsordning:

- att beslut fattas av utsedd delegat.
- att delegationsbeslut anmäls till nämnd inom skälig tid.

Genomförd kontroll

Med månadsintervall slumpas stickprov fram ur diariet. Stickproven ska gälla ärendetyper där det finns beslut som fattas på delegation. De valda besluten jämförs mot delegationslistor.

Resultat av kontroll

Granskning är gjord med mindre anmärkning. Kontrollen av delegationsbeslut för perioden oktober 2022 – oktober 2023 är slutförd. Totalt har sju kontroller gjorts av delegationsbeslut som registrerats och anmälts till kommunstyrelsen.

Sammanlagt har 45 stickprov gjorts varav flertalet är korrekt anmälda (rätt delegat, rätt delegationsnummer och inom skälig tid). Dock identifierades sju anmälda delegationsbeslut som felaktiga. Fyra av dessa hänvisade till felaktigt delegationsnummer (numret stämde överens med tidigare delegationsordning, delegaten hade sannolikt tittat i en tidigare version) och tre delegationsbeslut var anmälda med felaktigt delegationsnummer. Felen har uppmärksamats för ansvariga handläggare/delegater och åtgärdats av kommunsekreterarna.

Inga delegationsbeslut som kontrollerades har anmälts till ett utskott såsom resultaten från tidigare kontroll visade. Däremot kvarstår systemfelet att det fortsatt är möjligt att anmäla delegationsbeslut till utskott.

Jämfört med tidigare kontroll är det en tydlig förbättring. Ett identifierat problem som återkommer är dock att delegaten inte alltid har den senaste versionen av delegationsordningen och därför hänvisar till en tidigare version.

Åtgärder

Kunskapshöjande arbete om delegationsbeslut och hur registrering ska ske i systemet för delegater planeras till 2024. Systemfel är anmäld till leverantören för åtgärd.

Tydligare information om att delegationsordningen har uppdaterats samt information till handläggare att alltid använda senast publicerade version på Insidan och Utsidan.

26. KS Kvalitetssäkring av exploateringsprojekt

Risk finns att exploateringsintäkter inte matchas mot kommande avskrivningskostnader och att utbyggnadskostnader inte kan verifieras. Enligt internkontrollplanen ska kontroll genomföras av att kvalitetssäkring görs av samtliga exploateringsprojekt.

Resultat av kontroll

Granskningen kommer att genomföras under 2024 och redovisas per april 2024. En kvalitetssäkring med fokus på kostnadskontroll och riskminimering har gjorts i ledningsgruppen utan anmärkning.

Kommunstyrelsen

Datum:
2023-12-13

Diarienummer:
KSN-2023-02763

Handläggare:
Linda Nicklasson, Eva-Lena Laier

Internkontrollplan 2024

och analys enligt reglemente 2023

För kommunstyrelsen

Ett redovisande och aktiverande dokument som kommunstyrelsen fattade beslut om den 13 december
2023

Analys av årets internkontroll och plan för kommande år

I reglemente för intern kontroll i Uppsala kommun och kommunens helägda bolag beskrivs hur arbetet med den interna kontrollen ska struktureras och rapporteras till kommunstyrelsen som har det övergripande ansvaret.

Enligt reglementet ska nämnder och bolagsstyrelser årligen lämna in en analys och utvärdering av sina system och rutiner för intern kontroll till kommunstyrelsen. Analysen ska användas för utveckling av den interna kontrollen inom nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsområden. Den används också för utveckling på kommunövergripande nivå.

Nämnder och bolagsstyrelser ska årligen upprätta en internkontrollplan. Planen ska vara ett stöd i styrningen av verksamheten och ett hjälpmedel för att nå verksamhetsmålen. Planen ska försäkra att:

- att verksamheten är ändamålsenlig och resurseffektiv,
- att informationen och rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och rättvisande,
- att verksamheten efterlever lagar, regler, avtal med mera.

Internkontrollplanen beskriver vad som behöver göras utifrån prioriterade risker som framkommit i riskanalyser. I riskregistret framgår om risken omhändertas i internkontrollplanen.

Internkontrollplanen innehåller också två obligatoriska kontrollmoment som identifierats i kommunstyrelsens övergripande riskanalys. Varje kontrollmoment i internkontrollplanen följs upp enligt beskriven frekvens och metod. Resultatet av uppföljningen redovisas årligen till kommunstyrelsen.

Efterlevnad av riktlinje och analys av funktionalitet

Kommunstyrelsen arbetar med intern kontroll enligt riktlinjen för nämnders och bolagsstyrelser verksamhetsplanering och uppföljning och internkontroll. Riskanalyser genomförs och prioriterade risker omhändertas i internkontrollplanen, som åtgärder i verksamhetsplanen eller i det löpande arbetet. Urvalet av prioriterade risker görs både av ledningsgruppen samt i en workshop i nämnden. Kontrollmomentansvariga utses för varje kontrollmoment. Kontrollmomenten följs upp och resultatet redovisas för nämnden tre gånger per år. Kommunstyrelsen bedömer att riktlinjen är funktionell.

Kommunstyrelsen använder styrdokument som en medveten åtgärd för att styra kommunens verksamhet i önskvärd riktning. Mål och budget innehåller en förteckning över styrdokument beslutade av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Kommunledningskontoret beslutar om rutiner och vägledning som i många fall gäller för hela kommunorganisationen. Kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen beslutar även om rutiner och vägledning för den egna verksamheten.

Styrdokument för intern kontroll

Det finns riktlinjer för riskhantering och för nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering, uppföljning samt internkontroll. Riktlinjerna gäller hela kommunen. Det finns även rutin för riskhantering och vägledning för arbetet med internkontroll. Även dessa styrdokument gäller hela kommunen. Det finns också rutiner för arbetet med intern kontroll på kommunledningskontoret och inom stadsbyggnadsförvaltningen. Styrdokumentet för intern kontroll bedöms vara funktionella och

ge goda förutsättningar för arbetet med intern kontroll i den egna nämnden och övriga kommunen. Styrdokumenten ses över årligen för att avgöra om något styrdokument behöver revideras.

Aktiverande styrdokument

Ingen uppföljning gjordes kring aktiverande styrdokument under 2023. Anledningen var att flertalet program redan var under revidering men även för att minska administrationen.

Organisation och ansvar för arbetet med intern kontroll

Kommunstyrelsens ansvar för intern kontroll är tudelat. Dels har kommunstyrelsen det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll inom kommunorganisationen. Dels har kommunstyrelsen i sin egenskap av en nämnd bland andra, ansvar för den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde. Kommunstyrelsen har genomfört en riskanalys inför framtagandet av verksamhetsplan och internkontrollplan för 2024.

Kommunövergripande arbete

En del av det övergripande ansvaret utgörs av kommunstyrelsens uppsiktsplikt enligt kommunallagen. Mål- och budgetprocessen inklusive delårs- och årsbokslut, budget och budgetuppföljning samt framtagande av verksamhets- och affärsplaner är delar av kommunstyrelsens arbete med att hantera uppsiktsplikten. Här ingår också kraven på att nämnderna ska lämna in sina internkontrollplaner och uppföljningar av internkontrollplaner, en analys och utvärdering av sina system och rutiner för intern kontroll samt månadsrapporteringen till kommunstyrelsens arbetsutskott. Kommunledningskontoret går på kommunstyrelsens uppdrag igenom riskregister, verksamhetsplaner och internkontrollplaner.

För att utveckla och kvalitetssäkra det kommunövergripande arbetet finns en utsedd handläggare med kommunövergripande ansvar. Resultatet av arbetet på kommunövergripande nivå rapporteras årligen till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i årsredovisningen.

Intern kontroll inom kommunstyrelsens verksamhet

För arbetet med kommunstyrelsens egen interna kontroll finns en utsedd handläggare. Handläggaren samordnar arbetet med riskanalys, att ta fram kontrollmoment och internkontrollplan liksom att följa upp internkontrollplanen.

Kommunstyrelsen kan rekommendera eller besluta om obligatoriska kontrollmoment för enskilda, flera eller samtliga nämnder och bolagsstyrelser att hantera i sina respektive internkontrollplaner. Kommunstyrelsen kan även besluta om kommunövergripande kontrollmoment i den egna internkontrollplanen som innebär kontroller inom en nämnds eller bolagsstyrelsens ansvarsområde, exempelvis inom ekonomi, HR och jämställdhet.

Arbetet med intern kontroll är dock inte begränsat till internkontrollplanen. Den interna kontrollen sker tvärtom till största del utanför det som beskrivs i internkontrollplanen och omfattar alla de "ordning- och redabevarende åtgärder" som ska göra att arbetet leder mot uppsatta mål.

Kommunstyrelsen och kommunledningskontoret har normerande och stödjande roller. Normering innebär att identifiera behov av, utveckla, implementera och revidera normer för hur olika saker ska gå

till i kommunkoncernen. Det kan till exempel handla om att ta fram riktlinjer, rutiner och processer och att se till att dessa tillämpas. Kommunledningskontoret tillämpar stora delar av den normerande styrningen åt förvaltningarna genom verksamhetsnära stöd. Kommunledningskontoret ger även stöd inom olika expertområden, såsom redovisning, kvalitetsarbete och juridik.

Ansvariga chefer och handläggare på förvaltningen

Förutom de ansvariga handläggarna för arbetet med intern kontroll finns följande funktioner som arbetar med den interna kontrollen för kommunstyrelsens räkning:

- Ansvarig chef för kommunstyrelsens arbete med intern kontroll.
- Medarbetare ansvariga för kontrollmoment i internkontrollplanen.
- Ansvariga chefer och handläggare för kommunstyrelsens uppsiktsplikt inom mål- och budgetprocess, delårs- och årsbokslut, framtagande av verksamhets- och affärsplaner, genomgång av riskregister, verksamhetsplaner, internkontrollplaner och uppföljningar av internkontrollplaner, månadsrapportering samt resultatdialoger.

Ansvar för löpande intern kontroll i verksamheten följer ordinarie verksamhetsansvar.

Planerad utveckling av intern kontroll 2024 och framåt

Kommunstyrelsen arbetar långsiktigt med att utveckla den interna kontrollen både på kommunövergripande nivå och för kommunstyrelsens egna verksamhetsområden. Utvecklingsarbetet fokuserar under 2024:

- utvärdering av de obligatoriska kontrollmomenten
- utveckling och tillgängliggörande av det kammungemensamma ledningssystemet, samt
- fortsatt utveckling av kontrollmiljö, kunskap om intern kontroll hos förtroendevalda och tjänstepersoner och systematik för löpande riskhantering inom kommunstyrelsens förvaltningar.

Begrepp som används i internkontrollplanen

Kontrollområde	Områden som det ska finnas kontrollmoment inom. Det finns fyra kontrollområden: <ul style="list-style-type: none"> - Kontroller av verksamhetens arbetssätt, system och rutiner - Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut - Finansiell kontroll - Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv
Riskbeskrivning	Beskrivning av den risk som ligger till grund för kontrollmomentet. Hämtas från riskregistret.
Kontrollmoment	Konkreta åtgärder som vidtas för att motverka, minimera eller i vissa fall eliminera riskerna. Kontrollmomenten kan antingen vara förebyggande eller upptäckande och korrigerande. Förebyggande kontrollmoment är åtgärder för att undvika att brister uppstår. Upptäckande och korrigerande kontrollmoment hjälper nämnden/bolagsstyrelsen att se om riskerna har lett till de händelser som kan befaras och visar på vilka åtgärder som behöver vidtas för att komma tillrätta med bristerna.
Kontrollmetod	Beskrivning av hur, när och hur frekvent kontrollmomentet ska genomföras.
Tidpunkt för rapportering	Tidpunkt då kontrollmomentet ska rapporteras till nämnd/bolagsstyrelsen.

Tabell 1. Begrepp som används i internkontrollplanen.

Risker och kontrollmoment

Nämnden/bolagsstyrelsen uppdrar åt förvaltningen att utse kontrollansvarig för respektive kontrollmoment.

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroller av verksamhetens arbetssätt, system och rutiner	Om kommunen inte har en långsiktig kompetensplanering för bristyrken finns risk för att kommunen inte kan försörja organisationen med den kompetens som behövs. Det leder till sämre kvalitet och leveransförmåga i verksamheten.	Kontroll av att förvaltningarna har identifierat eventuella bristyrken i samband verksamhets- och kompetensförsörjningsplanering.	Kontroll av att förvaltningarna dokumenterat vilka kompetenser som är i obalans eller kraftig obalans.	Apriluppföljning
Kontroller av verksamhetens arbetssätt, system och rutiner	Brister i kommunens arbete med informationssäkerhet gör att digitaliseringen försvåras och informationen inte ges tillräckligt skydd.	Kontroll av att arbetet med årshjulet för IT-säkerhet genomförs.	Objektägare IT redovisar status på årshjulet ingående perspektiv (informationssäkerhetsklassning, riskhantering, återställningsplaner, uppföljning av åtkomst samt utbildningsplan) inom respektive ansvarsområde.	Augustiuppföljning
Kontroll av verksamhetens arbetssätt, system och rutiner	Om det finns brister i organisation, strukturer och rutiner finns risk för att kommunens informationshantering blir ineffektiv och komplex. Det försvårar digitaliseringen och öppnar för nya typer av informationssäkerhetsbrister.	Kontroll av att utveckling av informationshantering kopplat till digitalisering sker på ett systematiskt och kvalitetssäkrat sätt.	Kontroll att systemöversikten/systemkartan är kvalitetssäkrad och anger beroenden och integrationer.	Augustiuppföljning

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroller av verksamhetens arbetssätt, system och rutiner	Brister i kunskap, rutiner och system leder till att felaktiga löner ibland betalas ut. Det leder till minskat förtroende för kommunen som arbetsgivare och medför kostnader för merarbete.	Kontroll av att rutiner finns för att säkerställa att felaktiga registreringar och felaktiga löneutbetalningar inte ökar.	Kontroll av uppkomna skulder och analys av dessa ska ske kontinuerligt. Förebyggande arbete ska genomföras regelbundet genom nya bevakningar, information och utbildning. Utöver detta ska automatiska och obligatoriska bevakningar och påminnelser skickas till chefer och till assistenter till chefer månadsvis. Löneservice ska utföra kontroller och bevakningar enligt fastställd månadsrutin och årsrutin. Interna manualer är knutna till rutinerna.	Augustiuppföljning
Kontroller av verksamhetens arbetssätt, system och rutiner	Förtroendevalda och medarbetare utsätts för hot och påtryckningar som leder till att verksamheten påverkas och att odemokratiska beslut fattas. Kommunen kan även utsättas för påverkanskampanjer som påverkar förtroendet för kommunen.	Säkerställa att det finns tillräcklig kunskap om risken för otillbörlig påverkan genom hot, påtryckningar eller påverkanskampanjer och hur det ska hanteras i verksamheten.	Kunskapshöjande insatser genom information och utbildningar till kommunens förtroendevalda och chefer om risken för otillbörlig påverkan och hur det ska hanteras.	Augustiuppföljning

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Om kommunen inte underlättar för medborgare att lämna synpunkter, ta kontakt med politiker eller involverar dem i politiska beslut blir det svårt för medborgare att påverka samhällsutvecklingen. Det leder till att kommunen går miste om underlag för verksamhetsförbättring och att förtroendet för kommunen och för demokratin påverkas negativt.	Kontroll att nämnderna har ett ändamålsenligt system och rutiner för samtliga ärendetyper i enlighet med Riktlinje för synpunktshantering, felanmälan, avvikelser och servicemätning.	Fråga till nämnder i samband med årsbokslut.	Apriluppföljning
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Om kommunen inte möjliggör för egna medarbetare eller inhyrd bemanning, utifrån kännedom om och tydliga rutiner för, att kunna signalera om missförhållanden i en verksamhet utifrån nya lagkrav uppfyller kommunen inte lagen och riskerar att missa allvarliga missförhållanden.	Kontroll av medvetenhet hos medarbetare om den nya lagen för visselblåsning och kännedom om hur de kan visselblåsa.	Årlig enkät (stickprov) till medarbetare.	Årsbokslut
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Till följd av tilltagande miljö- och klimatförändringar ökar risken för bland annat extrem nederbörd, översvämningar och värmeböljor. Om kommunens verksamheter inte klimatanpassas i tillräcklig omfattning kan det leda till att verksamhet slås ut	Kontroll av att nämnder och bolag har analyserat risker och vidtagit åtgärder för att hantera ett förändrat klimat.	Enkät om kännedom och hantering av klimatförändringar.	Apriluppföljning

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
	och att förtroendet för kommunen påverkas negativt.			
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Brister i strukturer, avgränsningar och rutiner för kontroll och uppföljning av privata utförare leder till att kommunen inte når de effekter som förväntas i verksamheten.	Kontroll av att det finns tydliga strukturer, avgränsningar och rutiner för arbetet med kontroll och uppföljning av privata utförare.	Uppföljning av att de åtgärder som kommunrevisionen har rekommenderat för kommunstyrelsens styrning och uppsikt av arbetet har genomförts.	Augustiuppföljning Årsbokslut
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Brister i genomförandet av upphandling och inköp kan medföra att kommunen tvingas betala skadestånd eller upphandlingsskadeavgift. Det kan även leda till att kommunen får färre anbud eller sämre priser och tappar förtroende.	Kontroll av att lagen om offentlig upphandling (LOU) följs och att inköp sker enligt gällande avtal.	Uppföljning av indikatorer för leverantörstrohet samt antal leverantörer som köps av över direktupphandlingsgränsen där avtal saknas och upphandling uteblir. Stickprovskontroller av fakturor på befintliga avtal för att kontrollera att fakturerade priser stämmer med avtal. Antal anslutna leverantörsavtal i e-handelssystemet samt totalt inköpsvärde per år.	Årsbokslut
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Bristfällig planering och uppföljning av arbetet för mänskliga rättigheter och antidiskriminering i verksamheten leder till risk för att verksamheten inte lever upp till beslutade mål i enlighet med kommunens handlingsplan för mänskliga rättigheter.	Kontroll av att nämnder och bolag beaktar mänskliga rättighetsperspektivet i sin verksamhets- respektive affärsplanering och säkerställer att verksamheten har tillräcklig kompetens för att bedriva arbetet för att stärka de mänskliga rättigheterna, främja de nationella	Enkät till nämnder och bolag.	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
		minoriteternas rättigheter och motverka diskriminering i linje med beslutad handlingsplan.		
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Bristfällig uppföljning och analys av processer, rutiner och resultat av verksamheten utifrån kön leder till risk för att könsdiskriminerande tillämpningar och beslut, som motverkar jämställdhet, inte upptäcks och åtgärdas.	Kontroll av att nämnder och bolag följer upp, analyserar och redovisar a) sina verksamhetsresultat utifrån befintlig könsuppdelad individdata, eller b) hur jämställdhet beaktas i relevanta processer och rutiner i verksamheten.	Enkät till nämnder och bolag.	Årsbokslut
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Bristfällig uppföljning och analys av processer och rutiner i verksamheten leder till risk för att barnperspektivet inte beaktas i tillämpningar och beslut som rör barn. Risk att verksamheten inte lever upp till Sveriges åtaganden enligt barnkonventionen.	Kontroll av att nämnder och bolag följer upp och analyserar verksamheten utifrån ett barnkonsekvensperspektiv och att barnperspektivet beaktas och barnkonsekvensanalys görs i relevanta processer i verksamheten.	Enkät till nämnder och bolag.	Årsbokslut
Finansiell kontroll	Nämnder identifierar och söker eller återsöker inte de statsbidrag och momsersättning som de är berättigade till vilket gör att kommunen går miste om stora belopp	Kontroll av att kommunens nämnder identifierar, utvärderar och söker de statsbidrag som ligger i linje med kommunens mål.	Uppföljning av erhållna statsbidrag inom olika verksamhetsområden i Uppsala kommun. Jämförelse med motsvarade summor i andra jämförbara kommuner. Analys av identifierade differenser.	Årsbokslut
		Kontroll av att momsersättning inom icke momspliktig social omsorg, utbildning	Uppföljning av all återsökningsbar moms som ej fångats i ursprunglig	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
		och särskilt boende återsöks.	fakturahantering.	
Finansiell kontroll	På grund av slarv eller oegentligheter blir kommunen av med pengar eller får en missvisande bokföring. Detta leder även till lägre förtroende för kommunen.	Kontroll av att verifikatens kvalitet är tillräcklig.	Verifikationer ska innehålla tillräcklig information för att uppfylla lagkrav och vara lätta att förstå. Stickprov genomförs för att verifiera att verifikatens kvalitet är tillräcklig.	Årsbokslut
		Kontroll av att nämndernas anläggningsregister är inventerade och uppdaterade.	Kontroll att samtliga nämnders inventeringsprotokoll inkommit. Stickprov att regler för aktivering efterlevts: 1) aktiverbar utgift 2) rätt åsatt ekonomisk livslängd	Årsbokslut
Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv	Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter. Det kan leda till skada på kommunens förtroende, måluppfyllelse och ekonomi.	Kontroll av kunskap hos kommunens politiker och tjänstemän om regler för mutor och jäv respektive representation.	Enkät om kunskap om mutor och jäv respektive representation.	Kontrolleras vartannat år och kommer inte kontrolleras 2024
		Kontroll av hur många gånger representationsfakturer återsänds från kontrollsteget på grund av bristande underlag eller felaktig attest	Rapport tas fram om hur många gånger fakturer avseende representation återsänds för hantering och ev. komplettering	Årsbokslut

Tabell 2. Risker och kontrollmoment.

Kontrollmoment inom kommunstyrelsens egen verksamhet

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroller av verksamhetens arbetsätt, system och rutiner	Nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är okända eller oprövade vilket gör att ett avbrott i informationsförsörjningen medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet.	<i>Obligatoriskt kontrollmoment:</i> Kontroll av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar är inventerat. Nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade.	Kontrollera att det finns ett dokumenterat underlag (från t.ex. riskanalys, kontinuitetshantering) som beskriver behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar. Kontrollera att rutiner och planer är testade och utvärderade.	Apriluppföljning
Kontroller av verksamhetens arbetsätt, system och rutiner	Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen.	<i>Obligatoriskt kontrollmoment:</i> Kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informationstillgångar är inventerade.	Kontrollera att delegations- och arbetsordning uttrycker ett mandat och ansvar som stödjer en ändamålsenlig informationshantering. Kontrollera att informationstillgångarna är inventerade.	Årsbokslut
Kontroller av verksamhetens arbetsätt, system och rutiner	Brister i diarieföring gör det svårt att hitta handlingar och arbetsmaterial. Det kan göra det svårt att hitta information bakåt i tid vilket försvårar för insyn och eget arbete.	Kontroll av att KS handlingar registreras enligt regelverket och är sökbara.	Stickprov om cirka 30 handlingar. Kontroll av handlingar på webben. Undersöka om det finns något som är sekretessbelagt i namnet, personuppgifter utifrån GDPR i namnet, obegripligt eller otillräckligt som namn och om det överensstämmer med innehåll.	Augustiuppföljning

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
		Kontroll av att KS ärenden inte ligger öppna för länge och ökar i mängd.	Uppföljning och analys av hur andelen öppna ärenden utvecklas över tid.	Augustiuppföljning
Kontroller av verksamhetens arbetssätt, system och rutiner	Brister i hanteringen av risker i samhällsbyggnadsprojekten kan leda till ökade kostnader och att målen för projekten inte nås.	Kontroll av att riskanalyser genomförs i projekten i enlighet med processen för samhällsbyggnadsprojekt.	Stickprov av projekt. Uppföljning av dokumentation av genomförda riskanalyser.	Årsbokslut
Kontroller av verksamhetens arbetssätt, system och rutiner	Ändringar i förutsättningar och/eller miss av kommunikation inom kommunkoncernen kan leda till felplanering som resulterar i antingen överskott eller underskott av social infrastruktur. Diskrepansen mellan planeringstakt för bostäder och befolkningsprognosen utgör en risk. Vid överkapacitet riskerar kommunen vakanskostnader.	Kontroll av att osäkerheter i planeringsunderlag för lokalförsörjningen tydliggörs samt att process finns för att anpassa lokalförsörjningsplaneringen till förändrade förutsättningar.	Analys av osäkerheter och avvikelser i planeringsunderlag (befolkningsprognos) samt utvärdering och utveckling av processen för lokalförsörjningsplanering för att hantera förändrade förutsättningar.	Årsbokslut
Kontroller av verksamhetens arbetssätt, system och rutiner	Risk för hyresgrundande investeringar som övergår nämndernas betalningsförmåga. Högre krav på nybyggnation leder till högre investerings- och hyreskostnader för bolag och nämnder och ökade materialpriser kan leda till försening av byggprojekt eller att projekt skjuts på framtiden. Krav på sänkta investeringsbehov föranleder en god dialog med marknaden men även tydlighet i vilken	Analys och utvärdering av hyresgrundande investeringar samt förseningar i projekt. Kontroll av metod för val av anskaffningsmetod. Säkerställa en kommungemensam inställning till externa byggherrar och fristående aktörer. Säkerställa att kommen har rätt	Kartläggning av förseningar i projekt som belyser orsak till försening och erfarenhetsåterkoppling för genomförda projekt. Uppdateras löpande. Genom dialog i utvecklingsprojekt planera för och utvärdera konsekvenserna för om social infrastruktur ska byggas och/eller drivas i kommunal regi eller ej. Underhåll av kompetensförsörjningsplan.	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
	typ av lokaler och bostäder som ska upphandlas och i vilken utsträckning.	kompetens och resursmängd för att upphandla hyresvärdskontrakt i större omfattning.		
Kontroller av verksamhetens arbetssätt, system och rutiner	Risk för att utvecklingen av kommunstyrelsens egenägda och inhyrda lokaler och bostäder hålls tillbaka på grund av det pressade ekonomiska läget. Dels krävs underhåll och att skjuta underhållet framåt riskerar att leda till ökade kostnader och mer omfattande åtgärder längre fram. Dels krävs anpassningar för att Uppsala kommun ska nå miljö- och klimatmålen.	Uppföljning av ekonomi per objekt där information kopplad till aktuell lokal/bostad ska läggas in korrekt i fastighetssystemet.	Löpande uppföljning av fastighetssystemet.	Årsbokslut
Kontroller av verksamhetens arbetssätt, system och rutiner	Satsningar på icke nödvändiga lokalförändringar från hyresgäst leder till ökade kostnader för hyresgäst och riskerar att sänka förtroendet för kommunstyrelsen som hyresvärd och i fastighetsfrågor.	Analys av att önskade lokalförändringar från hyresgäst är absolut nödvändig. Kräver god dialog med hyresgäst.	Löpande beredning och utvärdering i matrisgrupp.	Årsbokslut
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Bristande kunskap om delegationsordning eller andra omständigheter leder till att tjänsteperson utan mandat beslutar i ett ärende vilket innebär att beslutet är ogiltigt eller att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd i rätt tid eller inte alls och därmed inte blir kända för nämnden. Det leder till bristande rättssäkerhet samt förtroendeskada.	Kontroll att beslut fattas inom ramen för gällande delegationsordning. 1. Att beslut fattas av utsedd delegat. 2. Att delegationsbeslut anmäls till nämnd inom skälig tid.	För varje tertial slumpas stickprov fram ur diariet. Stickproven ska gälla ärendetyper där det finns beslut som fattas på delegation. De valda besluten jämförs mot delegationslistor.	Årsbokslut
Finansiell kontroll	Exploateringsintäkter matchas inte mot kommande avskrivningskostnader och	Kontroll av att kvalitetssäkring görs i exploateringsprojekten.	Uppföljning genom stickprov av ett antal projekt som rapporterats som	Årsbokslut

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
	utbyggnadskostnader kan inte verifieras.		kvalitetssäkrade. Uppföljning av formen för den tertialvisa ekonomiska uppföljningen av ett antal projekt.	
Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv	Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter.	Kontroll av att fakturering från konsulter inte avviker från avtal inom mark- och exploateringsverksamheten.	Stickprov. Granskning av att innehållet i fakturerade tjänster överensstämmer med upphandlade tjänster.	Apriluppföljning

Bilaga 3 Riskanalys kommunstyrelsens internkontrollplan 2024

Risk	Riskbeskrivning	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde
Otillräcklig klimatanpassning	Till följd av tilltagande miljö- och klimatförändringar ökar risken för bland annat extrem nederbörd, översvämningar, erosion och värmeböljor. Om kommunens verksamheter inte klimatanpassas i tillräcklig omfattning kan det leda till att verksamhet slås ut och att förtroendet för kommunen påverkas negativt. Bristfällig klimatanpassning av kommunala tillgångar, så som fastigheter, anläggningar och infrastruktur, kan medföra negativa ekonomiska konsekvenser i form av ökade kostnader för reparation och sanering samt leda till att värdet på kommunens tillgångar minskar och försvåra återfinansiering eller investeringar i kommunens tillgångar.	3	4	12
Brister i informations-säkerhet	Brister i kommunens arbete med informationssäkerhet gör att digitaliseringen försvåras och informationen inte ges tillräckligt skydd.	3	4	12
Brister i kompetensförsörjning	Om kommunen inte har en långsiktig kompetensplanering för bristyrken finns risk för att kommunen inte kan försörja organisationen med den kompetens som behövs. Det leder till sämre kvalitet och leveransförmåga i verksamheten.	3	4	12
Påverkansoperationer	Förtroendevalda och tjänstemän utsätts för hot och påtryckningar som leder till att verksamheten påverkas och att odemokratiska beslut fattas. Kommunen kan även utsättas för påverkanskampanjer som påverkar förtroendet för kommunen.	3	4	12
Försenade och fördröjade byggprojekt	Risk för hyresgrundande investeringar som övergår nämndernas betalningsförmåga. Högre krav på nybyggnation leder till högre investerings- och hyreskostnader för bolag och nämnder och ökade materialpriser kan leda till försening av byggprojekt eller att projekt skjuts på framtiden. Krav på sänkta investeringsbehov föranleder en god dialog med marknaden men även tydlighet i vilken typ av lokaler och bostäder som ska upphandlas och i vilken utsträckning.	3	3	9

Osäkerhet i underlag för lokalförsörjningsplaner	Ändringar i förutsättningar och/eller miss av kommunikation inom kommunkoncernen kan leda till felplanering som resulterar i antingen överskott eller underskott av social infrastruktur. Diskrepansen mellan planeringstakt för bostäder och befolkningsprognosen utgör en risk. Vid överkapacitet riskerar kommunen vakanskostnader.	3	3	9
Avbrott i informationsförsörjningen	Nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är okända eller oprövade vilket gör att ett avbrott i informationsförsörjningen medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet.	3	3	9
Brister i informationshantering	Om det finns brister i organisation, strukturer och rutiner finns risk för att kommunens informationshantering blir ineffektiv och komplex. Det försvårar digitaliseringen och öppnar för nya typer av informationssäkerhetsbrister.	3	3	9
Otydligt ansvar för informationstillgångar	Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen.	3	3	9
Förekomst av oegentligheter	Bristande kunskap om, eller respekt för, policy för mutor och jäv samt policy för representation kan leda till risk för förekomst av mutbrott eller andra oegentligheter. Det kan leda till skada på kommunens förtroende, måluppfyllelse och ekonomi.	3	2	6
Felaktiga löneutbetalningar	Brister i kunskap, rutiner och system leder till att felaktiga löner ibland betalas ut. Det leder till minskat förtroende för kommunen som arbetsgivare och medför kostnader för merarbete.	2	3	6
Fördyrade byggprojekt	Satsningar på icke nödvändiga lokalförändringar från hyresgäst leder till ökade kostnader för hyresgäst och riskerar att sänka förtroendet för kommunstyrelsen som hyresvärd och i fastighetsfrågor.	2	3	6
Missade statliga medel	Nämnder identifierar och söker eller återsöker inte de statsbidrag och momsersättning som de är berättigade till vilket gör att kommunen går miste om stora belopp.	2	3	6

Brister i medvetenhet kring visselblåsning	Om kommunen inte möjliggör för egna medarbetare eller inhyrd bemanning, utifrån kännedom om och tydliga rutiner för, att kunna signalera om missförhållanden i en verksamhet utifrån nya lagkrav uppfyller kommunen inte lagen och riskerar att missa allvarliga missförhållanden.	2	3	6
Efterlevnad av delegationsordning	Bristande kunskap om delegationsordning eller andra omständigheter kan leda till att tjänsteperson utan mandat beslutar i ett ärende. Det innebär att beslutet är ogiltigt eller att delegationsbeslut inte anmäls till nämnd i rätt tid eller inte blir kända för nämnden. Det i sin tur leder till bristande rättssäkerhet samt förtroendeskada.	2	3	6
Brister i diarietföring	Brister i diarietföring gör det svårt att hitta handlingar och arbetsmaterial. Det kan göra det svårt att hitta information bakåt i tid vilket försvårar för insyn och eget arbete.	2	3	6
Risker i samhällsbyggnadsprojekt	Brister i hanteringen av risker i samhällsbyggnadsprojekten kan leda till ökade kostnader och att målen för projekten inte nås.	2	2	4
Underhållsskuld	Risk för att utvecklingen av kommunstyrelsens egenägda och inhyrda lokaler och bostäder hålls tillbaka på grund av det pressade ekonomiska läget. Dels krävs underhåll och att skjuta underhållet framåt riskerar att leda till ökade kostnader och mer omfattande åtgärder längre fram. Dels krävs anpassningar för att Uppsala kommun ska nå miljö- och klimatmålen.	2	2	4
Brister i synpunkts- hantering	Om kommunen inte underlättar för medborgare att lämna synpunkter, ta kontakt med politiker eller involverar dem i politiska beslut blir det svårt för medborgare att påverka samhällsutvecklingen. Det leder till att kommunen går miste om underlag för verksamhetsförbättring och att förtroendet för kommunen och för demokratin påverkas negativt.	2	2	4
Brister i arbetet för mänskliga rättigheter och antidiskriminering	Bristfällig planering och uppföljning av arbetet för mänskliga rättigheter och antidiskriminering i verksamheten leder till risk för att verksamheten inte lever upp till beslutade mål i enlighet med kommunens handlingsplan för mänskliga rättigheter.	2	2	4
Otillräcklig beaktan av barnperspektivet	Bristfällig uppföljning och analys av processer och rutiner i verksamheten leder till risk för att barnperspektivet inte beaktas i tillämpningar och beslut som rör barn. Risk att verksamheten inte lever upp till Sveriges åtaganden enligt barnkonventionen.	2	2	4

Felaktig bokföring	På grund av slarv eller oegentligheter blir kommunen av med pengar eller får en missvisande bokföring. Detta leder även till lägre förtroende för kommunen.	2	2	4
Jämställdhets-uppföljning	Bristfällig uppföljning och analys av processer, rutiner och resultat av verksamheten utifrån kön leder till risk för att könsdiskriminerande tillämpningar och beslut, som motverkar jämställdhet, inte upptäcks och åtgärdas.	2	2	4
Uppföljning av privata utförare	Brister i strukturer, avgränsningar och rutiner för kontroll och uppföljning av privata utförare leder till att kommunen inte når de effekter som förväntas i verksamheten.	2	2	4
Brister i inköp och upphandling	Brister i genomförandet av upphandling och inköp kan medföra att kommunen tvingas betala skadestånd eller upphandlingsskadeavgift. Det kan även leda till att kommunen får färre anbud eller sämre priser och tappar förtroende.	1	3	3
Brister i hantering av exploateringsprojekt	Exploateringsintäkter matchas inte mot kommande avskrivningskostnader och utbyggnadskostnader kan inte verifieras.	1	3	3

Riskmatris

Sannolikhet				
4				
3		Oegentligheter	Informationshantering Informationsansvar Osäkerhet i lokalförsörjning Försenade och fördrade byggprojekt Informationsförsörjning	Klimatanpassing Informations säkerhet Kompetensförsörjning Påverkansoperationer
2		Uppföljning av jämställdhet Risker samhällsbyggnad Barnperspektiv Mänskliga rättigheter Felaktig bokföring Uppföljning av privata utförare Synpunktshantering Underhållsskuld	Missade statliga medel Visselblåsning Löneutbetalningar Delegation Diarieföring Fördrade byggprojekt	
1			Inköp och upphandling Exploateringsprojekt	
		1	2	3
				4

Konsekvens

Bilaga 4 Obligatoriska kontrollmoment 2023

1. Informationshantering

Grunden för ett systematiskt arbete med risker i produktionen hänger ihop med att ansvaret för produktionen och därmed den information som hanteras är tydligt. Mandat och medel krävs för ett systematiskt förbättringsarbete. Kännedom om och inventering av tillgångarna samt hur de används är en förutsättning för att identifiera risker och behov av förbättringsåtgärder. Som stöd i arbetet finns verksamhetsutvecklare, arkivsamordnare, dataskyddsamordnare, objektledare (pm3) samt de funktioner på kommunledningskontoret som är modell- och metodansvariga.

Konsekvenser av bristande insikter i ansvar och informationstillgångar kan leda till exempelvis oväntade produktionsstopp (avbrott i kommunikation eller IT-leverans, felaktigheter i informationen, röjande av känsliga uppgifter) eller sanktionsavgifter (avsaknad av riskanalyser, otillåtna åtgärder avseende personuppgiftsbehandling eller för bred åtkomst till personuppgifter).

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod
Kontroll av system och rutiner	Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen.	Kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informations-tillgångar är inventerade.	<p>[Välj någon av föreslagna kontrollmetoder eller formulera en egen]</p> <p>Kontrollera att delegations- och arbetsordning uttrycker ett mandat och ansvar som stödjer en ändamålsenlig informationshantering.</p> <p>Kontrollera att informationstillgångarna är inventerade genom att följande är genomfört:</p> <ul style="list-style-type: none"> informationshanteringsplanen är beslutad, kommunicerad och hålls aktuell, artikel 30-registret över personuppgiftsbehandlingar är upprättat och hålls aktuellt. <p>Kontrollera att egenkontroll för arbetet med informationssäkerhet utförs.</p>

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod
			<p>Som ytterligare kontroll kan följande undersökas:</p> <ul style="list-style-type: none"> processbeskrivningar inkluderar informationshantering, <p>den stödjande objektverksamheten (pm3) har genomfört informationssäkerhetsklassning (KLASSA) för väsentliga IT-stöd.</p>

2. Informationssäkerhet

Ett avbrott i informationsförsörjningen kan i värsta fall innebära att verksamheten inte kan genomföra produktion ens i begränsad omfattning med mindre än att ett alternativt arbetssätt används. Att minska effekten av avbrottet samt tiden för återställning och återgång till normal produktion är av största vikt.

Ett exempel från sommaren 2021 är de ransomware-angrepp som drabbade Coop-koncernen genom deras leverantör av kassasystem. Konsekvenserna blev kända för de flesta åtminstone genom medierapporteringen. Det gick inte att ta betalt i kassorna vilket medförde att butiker fick stängas, färskvaror destrueras, kunder omdirigerades till konkurrenter (ibland på annan ort). Stora belopp gick förlorade. Vissa butiker klarade sig dock genom att de hade ett annat kassasystem eller en servicebutik i entrén som kunde sköta betalningarna (till exempel ATG).

På motsvarande vis i en kommunal verksamhet skulle verksamhetskritisk informationsförsörjning plötsligt kunna bli otillgänglig via ett liknande angrepp. Vid ett sådant tillfälle är reservrutiner och planer till hjälp för att upprätthålla nödvändig produktion och så snart som möjligt kunna återgå till normal verksamhet.

Riskhantering är den grundläggande metoden för att hantera störningar i produktionen. I de allra flesta fall är gängse riskhantering tillräckligt. Beroende på riskens karaktär kan det dock i vissa fall krävas extraordinära åtgärder för att hantera situationer då inte ens acceptabel produktionsnivå kan upprätthållas eller kritiska resurser inte är tillgängliga. I dessa fall kan kontinuitetshantering vara en metod.

Såväl riskhantering som kontinuitetshantering förutsätter att vi har god kontroll på resurser (informationstillgångar) samt hur de hanteras (processkartläggningar).

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod
Kontroll av system och rutiner	Nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är	Kontroll av att behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar är	[Välj någon av föreslagna kontrollmetoder eller formulera en egen] Kontrollera att det finns ett dokumenterat underlag (från t.ex. riskanalys, kontinuitetshantering) som

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod
	okända eller oprövade vilket gör att ett avbrott i informationsförsörjningen medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet.	inventerat. Nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade.	beskriver behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar. Kontrollera att rutiner och planer är testade och utvärderade.